

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAOKUL DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ
2026

İÇİNDEKİLER

1. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	5
1.2.1. Kavramsal Beceriler ve Eğilimler	6
1.2.2. Programlar Arası Bileşenler	6
1.2.3. İçerik Çerçevesi	7
1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)	8
1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları	9
1.2.6. Farklılaştırma	10
1.3. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	11
1.4. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ VE ÖĞRENME ÇIKTILARI TABLOSU	12
1.5. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	12
1.6. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	13
2. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI DÜZEYLERE AİT ÜNİTELER	15
2.1. DÜZEY I	15
2.2. DÜZEY II	30

1. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türk eğitim sistemi bireylerin tüm yönleriyle gelişimini amaçlar ve bütüncül bir eğitim yaklaşımını esas alır. Bu hedef ve yaklaşımla geliştirilen “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” ile alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri bir bütün olarak ele alınmış; öğrencilerin çok yönlü gelişimini etkili bir şekilde desteklemek amaçlanmıştır.

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı, düşünme yetisinin bütüncül bir anlayışla inşası ve gelişmesi üzerine hazırlanmıştır. Düşünme yetisi, insanı olgunlaştırarak onun geleceğini var eder. Dil, konuşma, akıl yürütme, çıkarımda bulunma, ürün geliştirme, kültür inşası, tarih ve gelenek ortaya koyma gibi insanın var oluşunu tanımlayan özellikler düşünme yetisinin birer ürünü olarak ortaya çıkar.

Düşünme becerisi; bilgiyi işleme, yapılandırma ve yeniden üretme süreçlerine katkıda bulunarak diğer tüm becerilerin temelini oluşturur. Bilgiye ulaşma imkânlarının hızlı olduğu günümüzde bilginin sorgulanması, bilginin dönüştürülmesi, yeniden üretilmesi süreçlerine ve problemlere çözüm üretilmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir. Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin bu sürecin tamamında etkin rol alan bireyler olarak yetişmelerini sağlamak ve öğrencilere bütüncül bir öğrenme ortamı sunmak amaçlanmaktadır. Bu program, düşünme yetisinin doğasında yer alan pratik bir temel üzerine inşa edilen hayata dönük bir yapıya sahiptir.

Düşünme becerisinin gelişiminin sürdürülmesi bireyin geçmiş, şimdi ve gelecek arasında köprü kurmasına yardımcı olur ve içinde bulunduğu zamanın dinamiklerini anlamasını sağlar. Aynı zamanda bireyin kişisel, sosyal, kültürel ve ahlaki açıdan da bir bütün olarak gelişmesine katkıda bulunur.

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin hem bireysel hem de iş birliğine dayalı çalışmalar yoluyla düşünme süreçlerini derinleştirmek ve problem çözme yolunda proje üretme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Bütüncül eğitim odaklı uygulamaların yer aldığı bu programla öğrencilerin yaşamla bağlantılı düşünme becerileri geliştirmeleri de istenmektedir. Bu programda öğrencilerin çıkarım yapmaları, problem çözmeleri, farklı bağlamlarda etkili biçimde karar vermeleri, karşılaştıkları olgulara yönelik açıklamalar getirmeleri, eleştirel düşünceleri ön plana çıkarılmaktadır. Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın çatısı oluşturulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde yer alan kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri ve Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi esas alınmıştır.

Programın amacına ulaşabilmesi için kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri, beceriler arası ilişkiler ile ölçme ve değerlendirme süreçlerinin bu becerilerle nasıl ilişkilendirileceği ve uygulanabileceği öğrenme-öğretme uygulamaları ile somutlaştırılmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilerin;

- Düşünme becerisini etkin olarak kullanmaları,
- Akıl yürütme becerisi kazanmaları,
- Problem çözme becerilerini geliştirmeleri, problem çözme ve karar verme süreçlerinde yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları,
- Proje üretme becerilerini geliştirmeleri,
- Önergeler hakkında bilgi toplayabilmeleri,
- Veri, malumat ve bilgi farkını ayırt etmeleri,
- Görüşlerini açık ve etkili biçimde sunma becerisi kazanmaları,

- Düşüncelerini ifade etmede dilin öneminin farkına varmaları amaçlanmaktadır.

Burada ifade edilen özel amaçların her birinin öğrenme çıktılarında karşılığı yer almaktadır. Öğrenme etkinliklerinin planlanmasında ve öğretim materyallerinin hazırlanmasında özel amaçlar ve öğrenme çıktıları bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

1.2. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı uygulanırken şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nda öğretim programlarının temel öğeleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" nin benimsediği ilke ve yaklaşımlarla bu modelin bileşenlerine göre şekillendirilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni; düşünme eğitimi dersinin öğrenme-öğretme süreçlerinin planlanması, öğrenme-öğretme uygulama ve yaşantılarının tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması ile materyal hazırlanmasında atıf kaynağı olarak kullanılacaktır. Tüm eğitim öğretim süreçleri ve eğitim araçlarının tasarım süreci, öğrenci profilinin gelişimini destekleyecek şekilde planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Türkçemizin doğru ve etkili kullanılmasına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilmelidir.
- Öğrencilerin etkin katılım sağladığı, düşüncelerini özgürce paylaştığı ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin desteklendiği olumlu sınıf iklimi oluşturulmalıdır.
- Araştırma, inceleme, sorgulama gibi bilimsel faaliyetler; bağlam temelli ve disiplinler arası bir yaklaşımla seçmeli dersler zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerini içeren programlar arası bileşenler, öğrenmenin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir.
- Öğretim programında yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve eğilimler notla değerlendirilmemeli ancak uygun ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile öğrencilerin bu alanlardaki gelişimleri takip edilmelidir.
- Öğrenme kanıtları her öğrenciye özgü yetenek, ihtiyaç ve özel durumlar göz önünde bulundurularak hazırlanmalı; öğrenciyi merkeze alacak ve etkin katılımını teşvik edecek şekilde çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde öğrencilere ilgi çekici, günlük yaşamla ilgili, yakın veya uzak çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; öğrenciye zamanında yargılayıcı olmayan ve motive edici geri bildirimler sağlanmalıdır.
- Programda yer alan öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanan, ders içeriği ile uyumlu bütünleşik becerilere yer veren bir çerçevede gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme stilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken ilgili seçmeli ders zümre öğretmenleriyle ve diğer branşlardaki öğretmenlerle iş birliği yapılmalıdır.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümlerinde yer verilen uygulamalara ders kitaplarında yer verilmemektedir. Bu bölüm gerek duyulması halinde e-içerik olarak verilebilir. Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından hazır bulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı ve öğrenme profillerine göre gruplandırma yapılarak; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında uyarlamalar geliştirilerek; esnek öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak; süreç içinde sürekli, geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmelerle izlenip gerekli düzenlemeler yapılarak planlanır ve yürütülür.

- Düzey I'de bir saatlik düşünme eğitimi dersi alan öğrencilerin düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgi toplamaları, önermeler hakkında bilgi toplamaları, veri-malumat-bilgi ayrımlarını yorumlamaları ve günlük yaşamda karşılaşılan problemleri çözmeleri amaçlanmaktadır.
- Düzey I'de iki saatlik düşünme eğitimi dersi alan öğrencilerin düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgi toplamaları, farklı düşünme edimlerini sorgulamaları, önermeler hakkında bilgi toplamaları, akıl yürütmenin yapısını çözmeleri, akıl yürütme türlerine göre sınıflamaları, veri-malumat-bilgi ayrımlarını yorumlamaları, veri ve malumatların doğruluğunu tartışmaları ve günlük yaşamda karşılaşılan problemleri çözmeleri amaçlanmaktadır.
- Düzey II'de iki saatlik düşünme eğitimi dersi alan öğrencilerin kavramların düşünme sürecindeki işlevi ile düşünme ve kavram arasındaki bağı sorgulamaları, açıklama türleri hakkında bilgi toplamaları, eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolünü tartışmaları, eleştirel düşünme ile benlik becerileri arasındaki ilişki konusunda eleştirel düşünceleri, yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisini yorumlamaları, günlük hayatta karşılaşılan belirsiz durumlar karşısında problem çözmeleri ve bu duruma yönelik karar vermeleri amaçlanmaktadır.
- Düzey I, düşünme eğitimi dersini ilk kez alan öğrenciler için temel düzeyde hazırlanmıştır. Düzey II, düşünme eğitimi dersini ikinci kez alan öğrenciler için hazırlanmıştır. Bu seviyede öğrenme süreci, Düzey I'de kazanılmış becerilerin üzerine inşa edilmiştir.

1.2.1. Kavramsal Beceriler ve Eğilimler

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı kavramsal beceriler ve bu becerilerin öncüsü niteliğindeki eğilimler esas alınarak hazırlanmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde düşünme eğitimi kavramsal beceriler üzerine yapılandırılmıştır. Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı oluşturulurken ölçme ve değerlendirme ile öğrenme-öğretme süreçleri bir bütün olarak esas alınmıştır. Program kavramsal becerilerin ve eğilimlerin de bütün olarak değerlendirildiği bir anlayışla oluşturulmuştur.

1.2.2. Programlar Arası Bileşenler

(Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Okuryazarlık Becerileri ve Değerler)

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin insana özgü bir beceri olan düşünme üzerine fikir yürütmele-ri, kendilerini ve içinde yaşadıkları toplumu tanımları, anlamaları ve etkin birer birey olarak topluma katkıda bulunmaları desteklenmektedir. Bu amaçla öğretim programında kavramsal becerilerin yanı sıra sosyal-duygusal öğrenme ve okuryazarlık becerileri ile değerlere yer verilmiştir.

Programlar arası bileşenler, öğrenme-öğretme yaşantıları ile doğrudan ilişkilendirilerek bunların eğitim öğretimin etkin ve ayrılmaz bir unsuru hâline gelmesi sağlanmıştır. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile duygularını yönetmek, empati yapmak, destekleyici ilişkiler kurmak ve sağlıklı bir benlik geliştirmek için gerekli bilgi, beceri ve eğilimler bütünü ifade edilmektedir.

Programda sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden kendini tanıma (öz farkındalık), iletişim becerisi, iş birliği, uyum becerisi, kendini düzenleme (öz düzenleme), kendine uyarılama (öz yansıtma) ve sorumlu karar verme becerilerine yer verilmiştir.

Programda öğrencilerin bilgi teknolojilerinde ve yaşam koşullarında meydana gelen değişimlere ayak uydurabilmeleri için ihtiyaç duyacakları birtakım sosyal yaşam becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla düşünme eğitimi dersinde yeni durumlara uyum sağlamayı, değişimi fark etmeyi ve gelişen teknolojik yenilikleri günlük hayatta uygulamayı sağlayan okuryazarlık becerilerine yer verilmiştir. Programda öğrencilerin bilgi okuryazarlığı ile dijital ve görsel okuryazarlık becerilerine yer verilmiştir.

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nda, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde yer alan değerler ele alınmıştır. Söz konusu değerlerin uygun içerik, materyal, strateji, yöntem ve tekniklerle desteklenerek öğrenme-öğretme uygulamaları ile bütünleştirilmesi amaçlanmıştır.

1.2.3. İçerik Çerçevesi

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DÜZEY I

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesinde ilgili ünitelerde yer alan konuların kapsam ve sınırı belirlenmiştir. Ünitelere dâhil edilen konular, içerik çerçevesinde başlıklar hâlinde sıralanmış ve her bir ünitenin anahtar kavramlarına yer verilmiştir. İçerik çerçevesi, ilgili öğrenme-öğretme yaşantılarında program bileşenleri ile ilişkilendirilerek detaylandırılmıştır. Öğrenme-öğretme yaşantıları ile öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bu çerçevede dikkate alınarak planlanmıştır. Düşünme eğitimi dersindeki ünitelerin içerikleri aşağıda verilmiştir.

1. Ünite: Düşünme ve Düşünme Süreci

Bu ünite de öğrencilerin merak duygusu harekete geçirilerek çevrelerindeki olaylara, sorunlara ve bilgiye karşı sorgulayıcı bir tutum geliştirmeleri; farklı zihinsel etkinlikleri kullanarak yeni bilgiler keşfetmeleri ve anlama süreçlerinde etkin rol almaları beklenmektedir.

2. Ünite: Önergeler ve Akıl Yürütme

Bu ünite de öğrencilerin önermeler hakkında soru sorma eğilimleri harekete geçirilerek akıl yürütmenin düşünceyi geliştirmedeki yerini algılamaları ve önemini kavramaları beklenmektedir. Kendine güvenme ve yaratıcılık eğilimleri kullanarak bu sayede akıl yürütme türlerini ayırt etmenin günlük hayata etkileriyle ilgili bilgi ve becerilerin edinilmesine değinilmiştir.

3. Ünite: Veri, Malumat ve Bilgi

Bu ünite de öğrencilerin günlük hayattaki veri ve malumatları mantıksal temellendirme çerçevesinde bilgiye dönüştürmesi ve ayrımını yaparak sorgulayabilmesine değinilmiştir.

4. Ünite: Düşün, Tasarla ve Uygula

Bu ünite de öğrencilerin öncelikle sistematiklik, soru sorma gibi eğilimleri harekete geçirilirken, iş birliği becerileri kazandırılarak günlük hayatta karşılaşmaları muhtemel problemlere yönelik çözüm önerileri geliştirmeleri konusuna değinilmiştir.

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DÜZEY II

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesinde ilgili ünitelerde yer alan konuların kapsam ve sınırı belirlenmiştir. Ünitelere dâhil edilen konular, içerik çerçevesinde başlıklar hâlinde sıralanmış ve her bir ünitenin anahtar kavramlarına yer verilmiştir. İçerik çerçevesi, ilgili öğrenme-öğretme yaşantılarında program bileşenleri ile ilişkilendirilerek detaylandırılmıştır. Öğrenme-öğretme yaşantıları ile öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bu çerçevede dikkate alınarak planlanmıştır. Düşünme eğitimi dersindeki ünitelerin içerikleri aşağıda verilmiştir.

1. Ünite: Kavramlar ve Düşünme

Bu ünite de öğrencilerin soru sorma, merak gibi eğilimleri harekete geçirilerek kavramlar ve düşünme arasındaki ilişkiyi kurabilmeleri ve düşünmenin kavram oluşumuna katkısının yaşama yön vermede rol oynadığını kavrayabilmelerine değinilmiştir.

2. Ünite: Açıklama Türleri

Bu ünite de öğrencilerin açıklama türlerini tanıyarak ifade etmeleri beklenmektedir.

3. Ünite: Eleştirel Düşünme

Bu ünite de öğrencilerin düşüncelerini gerekçelendirme yoluyla eleştirel düşünme becerisinin düşünceyi geliştirme yollarından biri olduğunu ve eleştirinin ayrıca benliğini ve değerlerini inşa etmedeki rolünü keşfetmeleri beklenmektedir.

4. Ünite: Yaratıcı Düşünme ve Karar Verme

Bu ünite de öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini günlük hayatta karşılaşılan problemlere çözüm üretmede kullanmasına ve karar verme aşamalarını yönetmedeki etkisine değinilmiştir.

1.2.4. Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Düşüme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme kanıtları bölümünde ölçme amacına ve öğrenme çıktılarına yönelik ölçme araçlarına ve değerlendirme yöntemlerine yer verilmiştir. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları; öğrenme-öğretme uygulamalarını en üst düzeyde destekleyecek, geri bildirim sağlayacak ve beceri odaklı olacak şekilde planlanmıştır. Süreklilik esasıyla geliştirici (biçimlendirici) ölçme ve değerlendirme kullanılmış; gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin anlamlı olması amacıyla öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine aktif katılımı sağlanmıştır. Bu nedenle öğrencilere ilgi çekici, yakın çevrelerinde karşılaşılabileceği görevler verilmiştir. Dijital teknolojilerin de kullanılmasını içine alan aktif bir ölçme ve değerlendirme süreci desteklenmiştir. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve kullanılan öğretim yaklaşımlarının etkililiğinin belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araçlarından ve değerlendirme yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıtı ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda düşünme eğitimi dersiyle ilgili ölçme ve değerlendirme süreçleri tasarlanırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır.

- Programda öğrencilerin performanslarının dikkate alınıp değerlendirileceği, öğrenciyi öğrenmeye motive edecek, öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımlarıyla uyumlu, zamana ve öğrenciye göre esneklik gösterebilen ölçme ve değerlendirme araçları kullanılmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.
- Her bir öğrenme çıktısının ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik öneriler sunulmuştur. Öneriler arasından öğrenci özellikleri, öğrenme ortamları, zaman gibi değişkenler dikkate alınarak uygun tercihler yapılmalıdır. Farklı ölçme ve değerlendirme araçları, ölçmenin amacı ve öğrenme çıktısına uygun olmak koşuluyla kullanılabilir.
- Programda yer alan her öğrenme çıktısı için en az bir öğrenme kanıtı sunulmuştur. Bilgi ve beceriler, içerik çerçevesiyle yeni ve anlamlı bütünler oluştururken programlar arası bileşenler (sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri) öğrenmenin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri notla değerlendirilmemelidir. Süreç, izleme ve geri bildirim verme odağında ele alınmalıdır. Beceriye dayalı öğrenme çıktıları ölçülürken öğrencilere becerilerini gösterebilecekleri performans görevleri verilmelidir. Performans görevleri; gerçek hayatla ilişkili, bilginin transferine imkân sağlayan, öğrenci için anlamlı ve ilgi çekici olan, bireysel ilgi ve ihtiyaçlara göre farklılaşabilme konusunda esnekliğe imkân verecek şekilde belirlenmelidir.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yetenek, ihtiyaç ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük hayatla ilgili veya yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli, öğrenciyi yargılayıcı nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanmalı, dijital teknolojilerden yararlanılmalıdır.
- Her ünite de performans görevleri tasarlanmıştır. Performans görevleri daha çok süreç değerlendirmesi için uygundur. Bu görevler ihtiyaç duyulması durumunda sonuç değerlendirmesi için de kullanılabilir. Performans görevlerinin mümkün olduğunca sınıf ortamında yapılacak şekilde yapılandırılmasına özen gösterilmelidir.
- Öğrenme çıktılarının ölçülmesinde geleneksel araçların yanı sıra tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme araçlarından da yararlanılmalıdır.
- Her ünite de en az bir tane performans görevinin verilmesi ve uygulanması esas alınmıştır.
- Ünitelerde öğrencilerin ilgili kavramsal becerileri kazanmasına hizmet edecek nitelikte bağlam temelli sorular ile görsel okumaya dayalı soru tiplerine yer verilmelidir.

1.2.5. Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetebilecekleri, sorumluluk alabilecekleri ve çalışmalarını derinleştirebilecekleri öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

- Öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilerin zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki yönden bütüncül gelişimini desteklemek için çeşitli materyallerin kullanımına zemin hazırlayan, öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem de iş birliği içinde çalışmalarına imkân tanıyan strateji, yöntem ve teknikleri içermelidir.
- Programda öğrenme-öğretme yaşantıları; temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme-öğretme uygulamaları bileşenleri her üniteye uygulanması esasıyla ele alınmakla birlikte içerikler Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda öneri niteliği taşımaktadır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında yer verilen temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme-öğretme uygulamaları programın tüm bileşenleri çerçevesinde bütüncül bir anlayışla oluşturulmuştur. Temel kabuller kapsamında öğrencilerin sahip olması gereken ön bilgiler ve becerilerin neler olduğu belirlenmiş, ön değerlendirme sürecinde de öğrencilerin bu bilgi ve beceriler bağlamındaki hazır bulunuşluklarının nasıl değerlendirileceği açıklanmıştır. Ayrıca hem öğrencilerin ön bilgileriyle yeni öğrenmelerinin hem de öğrenilenlerle günlük hayatın ilişkilendirilmesi amacıyla köprü kurma süreci yapılandırılmıştır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin aktif katılımını esas alan, bireysel ve iş birliğine dayalı öğrenmeyi destekleyen öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Bu kapsamda sunuş, buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejileri ile anlatım, tartışma, örnek olay, beyin fırtınası, bireysel çalışma ve grup çalışması gibi yöntem ve tekniklerden yararlanılmıştır.
- Öğrenme ortamları; öğrencilerin düşüncelerini, sorularını ve seçimlerini ifade edebilecekleri, farklı görüşlere saygı duyulan ve etkileşimi destekleyen bir sınıf iklimi oluşturacak biçimde düzenlenmiştir. Görsel, işitsel ve dijital öğretim materyalleri kullanılarak öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Günlük hayatta karşılaşılabileceği problemler, uygun öğretim teknikleri aracılığıyla problem çözme, sorgulama, kanıt kullanma ve karar verme becerileriyle ilişkilendirilmiştir.
- Programda kavram öğretimine önem verilmiş; kavram yanılgılarının giderilmesi, soyut düşünmenin somutlaştırılması ve kalıcı öğrenmenin sağlanması amacıyla kavram haritaları, zihin haritaları, yapılandırılmış metinler ve tamamlayıcı etkinlikler kullanılmıştır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilerin düşünme süreçlerini günlük yaşamla ilişkilendirmelerine, çıkarım yapmalarına ve edindikleri becerileri farklı durumlara transfer etmelerine olanak sağlayacak biçimde planlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerin farklı düşünme edimlerini deneyimlemeleri ve kendi düşüncelerini değerlendirmeleri hedeflenmiştir.
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri (yapılandırılmış metin, sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje, okuma parçaları vb.) yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında ilgili açıklama, örnek ve etkinliklerin yer aldığı çalışma kâğıtları kullanılmıştır. Bu çalışma kâğıtları gerekli durumlarda öğretmen tarafından hazırlanmalıdır.
- Öğretmenler; öğrenme-öğretme sürecinde bilgi kaynağı, rehber ve rol model görevlerini yerine getirerek uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasından sorumludur. Öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyecek şekilde rehberlik edilmesi ve öğrenme sürecinin etkin biçimde yürütülmesi esas alınmıştır.

1.2.6. Farklılaştırma

Farklılaştırmaya yönelik tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından hazırbulunuşluk düzeyi, öğrenme hızı ve öğrenme profillerine göre gruplandırma yapılarak; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında uyarlamalar geliştirilerek; esnek öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak; süreç içinde sürekli, geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmelerle izlenip gerekli düzenlemeler yapılarak planlanır ve yürütülür.

Zenginleştirme; üst düzey düşünme becerileri gelişmiş, farklı yetenek ve özelliklere sahip olan öğrencilere daha zengin ve derin öğrenme bakış açılarının kazandırılması kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerden oluşmaktadır. Önerilen etkinlikler, programın temel bileşenlerine göre gerekli yetkinliğe sahip ileri düzeydeki öğrenciler için genişletilmeli ve derinlemesine öğrenme fırsatı sunacak şekilde ele alınmalıdır.

Öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak bu öğrenme sürecinin sonunda bir ürün ortaya koymasını sağlayacak zenginleştirmeler yapılması amaçlanmaktadır. Öğrenciler; örnek olay inceleme, hazırlama, röportaj, araştırma görevi gibi etkinliklerle kendi ürünlerini geliştirmeye teşvik edilebilir.

Destekleme; akranlarından daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrenciler için içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamındaki uyarlamaları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu süreç; gözlem yapma, canlandırma, oyunlaştırma, bireysel öğrenci çalışmaları gibi etkinliklerle desteklenebilir. Bu kapsamda öğretmenler, öğrencilerin öğrenme stil ve profilleri bağlamında farklı yöntem ve teknikler kullanabilir.

1.3. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTILARI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ DÜZEY I ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DÜZEY I (1 DERS SAATİ)			
Ünite Adı	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde (%)
1. Ünite: Düşünme ve Düşünme Süreci	1	9	25
2. Ünite: Önergeler ve Akıl Yürütme	1	9	25
3. Ünite: Veri, Malumat ve Bilgi	1	9	25
4. Ünite: Düşün, Tasarla ve Uygula	1	7	19
Okul Temelli Planlama*	-	2	6
Toplam	4	36**	%100

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DÜZEY I (2 DERS SAATİ)			
Ünite Adı	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde (%)
1. Ünite: Düşünme ve Düşünme Süreci	2	18	25
2. Ünite: Önergeler ve Akıl Yürütme	3	18	25
3. Ünite: Veri, Malumat ve Bilgi	2	18	25
4. Ünite: Düşün, Tasarla ve Uygula	1	14	19
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	8	72	%100

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ DÜZEY II ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

DÜŞÜNME EĞİTİMİ DÜZEY II (2 DERS SAATİ)			
Ünite Adı	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde (%)
1. Ünite: Kavramlar ve Düşünme	2	18	25
2. Ünite: Açıklama Türleri	1	16	22
3. Ünite: Eleştirel Düşünme	2	16	22
4. Ünite: Yaratıcı Düşünme ve Karar Verme	3	18	25
Okul Temelli Planlama*	-	4	6
Toplam	8	72	%100

*Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri; yerel çalışmalar, sosyal etkinlikler, proje ve okuma çalışmaları, araştırma ve gözlem gibi çalışmalar için ayrılan süredir. Söz konusu çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Eğitim öğretim yılı başında yapılması kararlaştırılan çalışmalar; okulun, öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçları dikkate alınarak yıl içerisinde güncellenebilir.

**Bir ders saati olarak uygulanacak öğretim programında ünitelerin birinci öğrenme çıktıları kullanılmıştır.

1.4. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ VE ÖĞRENME ÇIKTILARI TABLOSU

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı, Düzey I'de bir ve iki ders saati uygulanabilecek şekilde düzenlenmiştir. Düzey II'de ise iki ders saati olarak uygulanacaktır. Düşünme eğitimi dersi ünite isimleri ile düzey ve ders saatine göre öğrenme çıktıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

DÜZEY	ÜNİTELER			
	Düşünme ve Düşünme Süreci	Önermeler ve Akıl Yürütme	Veri, Malumat ve Bilgi	Düşün, Tasarla ve Uygula
DÜZEY I (1 SAATLİK)	DE.1.1.1	DE.1.2.1	DE.1.3.1	DE.1.4.1
DÜZEY I (2 SAATLİK)	DE.1.1.1 DE.1.1.2	DE.1.2.1 DE.1.2.2 DE.1.2.3	DE.1.3.1 DE.1.3.2	DE.1.4.1

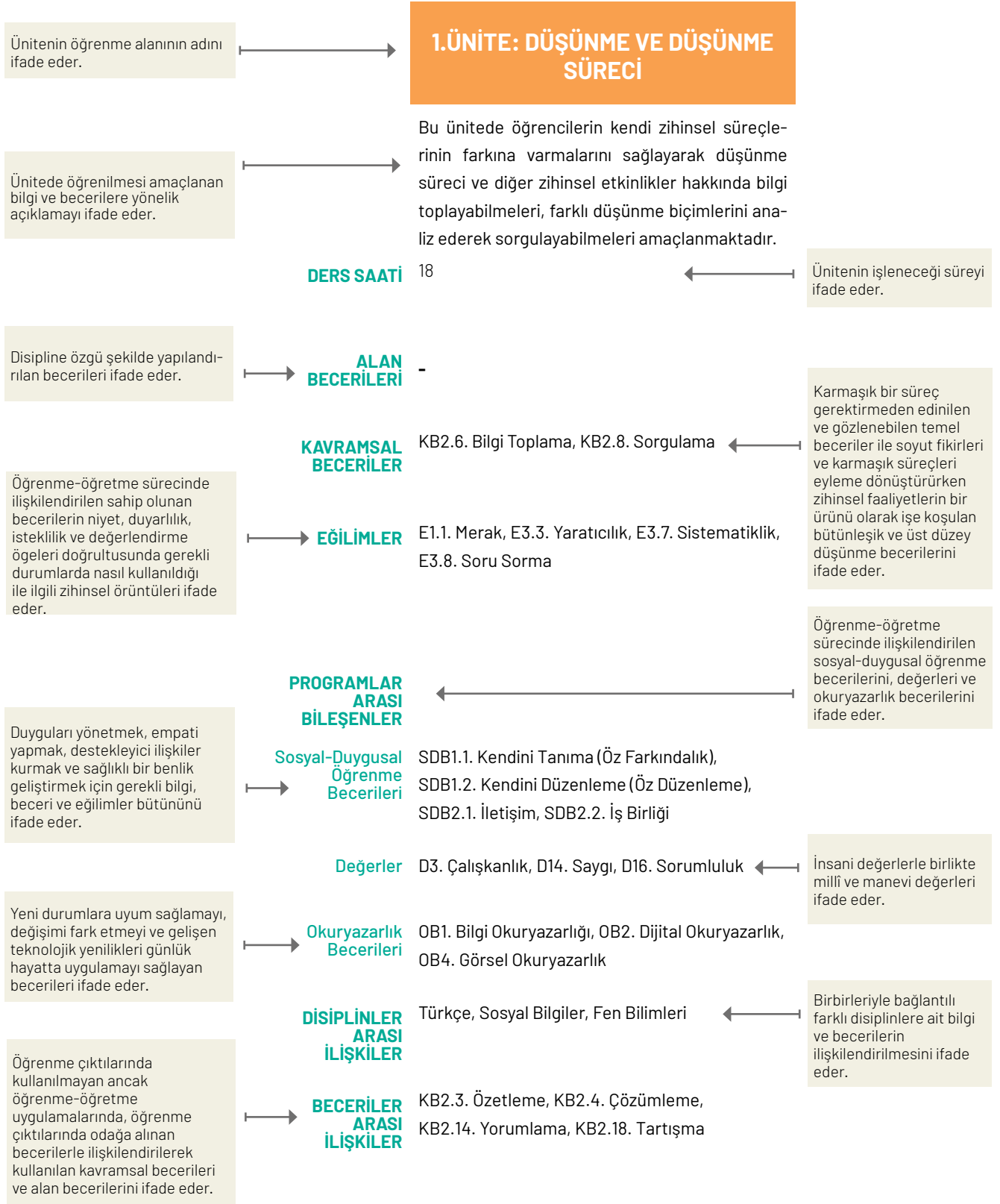
DÜZEY	ÜNİTELER			
	Kavramlar ve Düşünme	Açıklama Türleri	Eleştirel Düşünme	Yaratıcı Düşünme ve Karar Verme
DÜZEY II (2 SAATLİK)	DE.2.1.1 DE.2.1.2	DE.2.2.1	DE.2.3.1 DE.2.3.2	DE 2.4.1 DE 2.4.2 DE 2.4.3

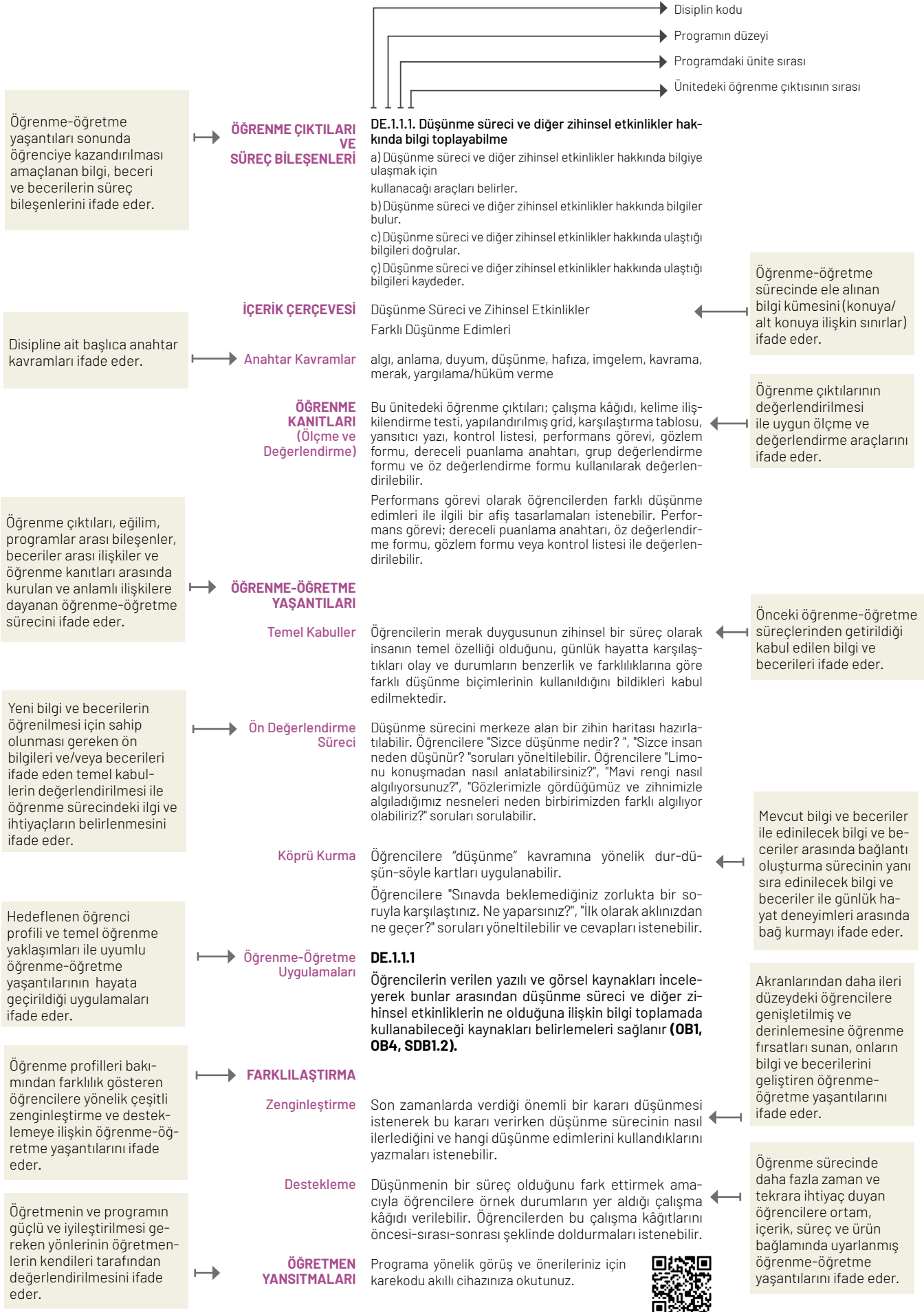
1.5. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	KİTAP FORMA SAYISI	KİTAP EBADI
Düşünme Eğitimi Dersi Düzey I	9-11	19,5 cm X 27,5 cm
Düşünme Eğitimi Dersi Düzey II	9-11	19,5 cm X 27,5 cm

1.6. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Düşünme Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın ünitelerinin yapısı aşağıdaki infografikte verilmiştir.

2. DÜŞÜNME EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI DÜZEYLERE AİT ÜNİTELER

2.1. DÜZEY I

1.ÜNİTE: DÜŞÜNME VE DÜŞÜNME SÜRECİ

Bu ünite de öğrencilerin kendi zihinsel süreçlerinin farkına varmalarını sağlayarak düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgi toplayabilmeleri, farklı düşünme biçimlerini analiz ederek sorgulayabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	18
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.8. Sorgulama
EĞİLİMLER	E1.1. Merak, E3.3. Yaratıcılık, E3.7. Sistemati klik, E3.8. Soru Sorma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği
Değerler	D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.14. Yorumlama, KB2.18. Tartışma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.1.1.1. Düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgi toplama-bilme

- a) Düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- b) Düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında bilgiler bulur.
- c) Düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinlikler hakkında ulaştığı bilgileri kaydede-

DE.1.1.2. Farklı düşünme edimlerini sorgulayabilme

- a) Farklı düşünme edimlerini tanımlar.
- b) Farklı düşünme edimleri hakkında sorular sorar.
- c) Farklı düşünme edimleri hakkında bilgi toplar.
- ç) Farklı düşünme edimleri hakkında topladığı bilgiler üzerinden değerlendirme yapar.
- d) Farklı düşünme edimleri hakkında topladığı bilgiler üzerinden çıkarım yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

Düşünme Süreci ve Zihinsel Etkinlikler
Farklı Düşünme Edimleri

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

algı, anlama, duyum, düşünme, hafıza, imgelem, kavrama, merak, yargılama/hüküm verme

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; çalışma kâğıdı, kelime ilişkilendirme testi, yapılandırılmış grid, karşılaştırma tablosu, yansıtıcı yazı, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden farklı düşünme edimleri ile ilgili bir afiş tasarımları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, gözlem formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin merak duygusunun zihinsel bir süreç olarak insanın temel özelliği olduğunu, günlük hayatta karşılaştıkları olay ve durumların benzerlik ve farklılıklarına göre farklı düşünme biçimlerinin kullanıldığını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Düşünme sürecini merkeze alan bir zihin haritası hazırlatılabilir. Öğrencilere "Sizce düşünme nedir?", "Sizce insan neden düşünür?" soruları yöneltilebilir. Öğrencilere "Limonu konuşmadan nasıl anlatabilirsiniz?", "Mavi rengi nasıl algılıyorsunuz?", "Gözlerimizle gördüğümüz ve zihnimizle algıladığımız nesneleri neden birbirimizden farklı algılıyor olabiliriz?" soruları sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere "düşünme" kavramına yönelik dur-düşün-söyle kartları uygulanabilir. Öğrencilere "Sınavda beklemediğiniz zorlukta bir soruyla karşılaştınız. Ne yaparsınız?", "İlk olarak aklınızdan ne geçer?" soruları yöneltilebilir ve cevapları istenebilir. Ardından öğrencilere "Aynı durum karşısında birçok farklı cevabın olmasının nedeni ne olabilir?", "Bu cevaplarda düşünmenin rolü sizce nedir?", "Bu cevaplarda kullanılan düşünme biçimleri aynı mıdır? Açıklayınız.", "Hangi cevaplar mevcut durumu olduğu gibi kabul etmeye, hangisi durumu değiştirmeye yöneliktir?" soruları yöneltilerek öğrencilerin bu soruları cevaplaması istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.1.1.1

Öğrencilerin düşünme, duyum, algı, hafıza ve imgeleme ile ilgili zihninde çağrışım yapan kelime veya kavramları yazması, yazdığı bu kavram veya kelimeleri duyum ve hafıza ile kullanarak anlamlı cümleler kurması beklenir. Öğrencilerin verilen yazılı ve görsel kaynakları inceleyerek bunlar arasından düşünme süreci ve diğer zihinsel etkinliklerin ne olduğuna ilişkin bilgi toplamada kullanabileceği kaynakları belirlemeleri sağlanır (**OB1, OB4, SDB1.2**). Kaynaklar arasında dijital içerikler, basılı yayınlar, öğretmen görüşmeleri, belgeseller ve uzman röportajları yer alabilir. Bu amaçla ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir (**OB2**). Bilgilerin kaynakları, tutarlılığı ve bilimsel geçerliği tartışılır. Tartışmada karşılıklı saygıyla ya da nezakete uygun olarak tartışılması istenir (**KB2.18, D14.1**). Öğrencilerden kaynak güvenilirliği üzerine zihinlerinde oluşan soruları sormaları istenir (**E3.8**). Öğretmen kaynak güvenilirliği hakkında kısa bir rehberlik yapar. "Merak Günlüğü" adlı çalışma ile öğrencilerin araştırma sonucunda edindikleri bilgileri kaydetmeleri sağlanır. "Merakın Gücü" adlı araştırma görevi verilir. Bilgiler özetlenerek oluşturulan "Merak Dosyası" ile görev bilincini sürdürmeleri sağlanır (**E1.1, D16.3, KB2.3**). Günlükler sınıf içinde sunulur.

Öğrencilere yapılandırılmış metin verilerek öğrencilerin metinde yer alan düşünme, duyum, algı, hafıza ve imgelemen ayırt edici özelliklerini karşılaştırma tablosu aracılığıyla belirlemeleri istenerek farklı zihinsel etkinliklerle ilgili ilişkileri ortaya koymaları sağlanır (**KB2.4**). Düşünme, duyum, algı, hafıza, imgeleme kavramlarına günlük hayattan verilen örneklerin hangi zihinsel etkinliğe uygun olduğunu yapılandırılmış grid tekniği aracılığıyla sınıflandırmaları beklenir. Süreç sonunda öğrencilerden düşünmenin diğer zihinsel etkinliklerden farkını yorumlayan yansıtıcı yazı yazmaları istenir (**OB1, SDB1.1, KB2.14**). Ardından öğrencilerin düşünme ve diğer zihinsel etkinlikler ile ilgili kavram haritası oluşturmaları sağlanabilir (**E3.7**). Grup çalışmalarında aktif rol alarak sorumluluklarını yerine getirmesi sağlanır (**SDB2.2, D3.4**). Süreç grup değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. Daha fazla kaynak için "okuldisiogrenme.eba.gov.tr" genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz.

DE.1.1.2

Öğrencilerin dikkatini çekmek için metafor içeren görseller sunulur ve belirli bir süre verilerek öğrencilerden bu görsellerde iletilmek istenen mesajların ne olduğu hakkında düşünceleri istenir **(OB4)**. Görüşlerini arkadaşları ile paylaşmaları istenebilir. Aynı görsellerden hareketle neden farklı düşüncelerin ortaya çıkmış olabileceği hakkındaki görüşleri alınır. Bu görüşlerden yola çıkarak öğrencilerden

farklı düşünme edimlerinin tanımı istenir. Öğrencilere farklı düşünme edimleri (kavrama, anlama, yargılama/hüküm verme) hakkında çalışma kâğıdı verilir. Çalışma kâğıdındaki örneklerden yola çıkarak farklı düşünme edimleri hakkında sorular sormaları istenir **(E3.8)**. Öğrenciler 3-5 kişilik gruplara ayrılır **(SDB2.2)**. Öğrenciler, soruların doğruluğuna yönelik okul/sınıf kütüphanesine veya dijital kaynaklara yönlendirilebilir. Gruplar kendi içinde farklı düşünme edimleri hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir. Paylaşılan görüşlerden sonra sınıfça farklı düşünme edimleri hakkında topladığı bilgiler üzerinden değerlendirme yapılır.

Öğrencilerden vızıltı grupları tekniği ile "Bu düşünme edimlerinin ortak amacı nedir?", "Bu düşünme edimlerinde izlenen zihinsel süreçler hangi yönlerden ortaktır?", "Bu düşünme edimlerinin tümünde bilgi nasıl kullanılmaktadır?", "Bu düşünme edimlerinin ortaya koyduğu düşünsel ürünlerin ortak özellikleri nelerdir?" sorularına cevap aramaları ve düşünme edimlerine ilişkin benzerlikleri listelemeleri beklenir. Tüm grupların listelerini paylaşmasının ardından öğretmen rehberliğinde sınıfça bir ortak benzerlikler listesi oluşturularak farklı düşünme edimleri hakkında çıkarım yapmaları sağlanır **(SDB2.1, SDB2.2)**.

Öğretmen rehberliğinde değerlendirilerek farklı düşünme edimlerine ilişkin ortak farklılıklar listesi oluşturulur **(OB1, D3.4)**. Süreç boyunca öğrenciler farklı düşünceler üzerinde düşünmeye, alternatif fikirler ortaya koymaya ve grup içerisinde aktif olarak yer almaya yönlendirilir **(D16.3, SDB2.1, SDB2.2)**. Süreç sonunda öğrencilerden öz değerlendirme formu doldurmaları istenebilir. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden farklı düşünme edimleri ile ilgili bir afiş tasarımları istenebilir **(E3.3)**. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Son zamanlarda verdiği önemli bir kararı düşünmesi istenerek bu kararı verirken düşünme sürecinin nasıl ilerlediğini ve hangi düşünme edimlerini kullandıklarını yazmaları istenebilir.

Destekleme

Düşünmenin bir süreç olduğunu fark ettirmek amacıyla öğrencilere örnek durumların yer aldığı çalışma kâğıdı verilebilir. Öğrencilerden bu çalışma kâğıtlarını öncesi-sırası-sonrası şeklinde doldurmaları istenebilir. Öğrencilere "Örneğin kantinde bir öğrenci sana güldü." cümlesi verilerek "Neden güldü?", "Ne düşündün?", "Ne yaptın?" soruları yöneltilir. Ardından öğrencilere "Düşünmek bana göre ... demektir.", "Bir sorunu çözerken en çok zorlandığım şey..." cümleleri verilerek tamamlamaları istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: ÖNERMELER VE AKIL YÜRÜTME

Bu ünite de öğrencilerin önermelerin farkını vararak önermeler hakkında bilgi toplayabilmeleri, akıl yürütme süreçlerini sistemli şekilde analiz ederek çözümleyebilmeleri, akıl yürütme türlerini sınıflandırarak önermeleri belirlediği ölçütlere göre ayırtılabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	18
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.4. Çözümleme, KB2.5. Sınıflama, KB2.6. Bilgi Toplama
EĞİLİMLER	E1.6. Seçicilik, E3.1. Muhakeme, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemlilik, E3.8. Soru Sorma, E3.9. Şüphe Duyma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği
Değerler	D3. Çalışkanlık, D14. Saygı
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.7. Karşılaştırma, KB2.16. Muhakeme (Akıl Yürütme), KB2.18. Tartışma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.1.2.1. Önergeler hakkında bilgi toplayabilme

- a) Önergeler hakkında bilgiye ulaşmak için hangi araçları kullanacağını belirler.
- b) Önergeler hakkında bilgiler bulur.
- c) Önergeler hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Önergeler hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

DE.1.2.2. Akıl yürütmenin yapısını çözümleyebilme

- a) Akıl yürütmenin bileşenlerini belirler.
- b) Akıl yürütmenin bileşenleri arasındaki ilişkiyi belirler.

DE.1.2.3. Akıl yürütmeleri türlerine göre sınıflayabilme

- a) Bir akıl yürütmeye bulunması gereken ölçütleri belirler.
- b) Akıl yürütme türlerini benzerliklerine göre ayırır.
- c) Akıl yürütmeleri tümevarım, tümdengelim, analogi ve geri çıkarım başlıkları altında tasnif eder.
- ç) Akıl yürütme örneklerini gerekçelendirerek türlerine göre etiketler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Önergeler

Akıl Yürütmenin Yapısı

Akıl Yürütmenin Türleri

Anahtar Kavramlar

akıl yürütme, geçerlilik, gerekçe, işlev, kavram, öncül-sonuç, önerme

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu üniteye ilişkin öğrenme çıktıları; çalışma kâğıdı, açık uçlu soru, düşün-eşleş-paylaş tekniği, yansıtıcı yazı, bilgi haritası, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden günlük hayatta karşılaştıkları bir yazılı ya da görsel materyali seçmeleri, seçtikleri materyalde yer alan gerekçesiz ifadeleri belirleyerek bu akıl yürütme hatalarının neden ortaya çıktığını açıklamaları ve bunların düşünme sürecine etkisini yorumlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, gözlem formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, günlük yaşamlarında neden-sonuç ilişkilerini belirleyebildikleri ve düşünce ile davranış arasında ilişki kurabildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Her ifadenin doğru ya da yanlış olarak değerlendirilemeyeceğini ölçmek amacıyla öğrencilere önceden hazırlanmış cümleler verilerek cümlelerin doğruluk değerini (1-5 arasında) puanlamaları istenebilir. Öğrencilere "Türkiye'nin en kalabalık şehri İstanbul'dur.", "Kitabını aç.", "Bu film çok güzel." cümleleri verilebilir.

"Düşünme ve davranış arasında ne fark vardır?" sorusu öğrencilere yöneltilebilir. Öğrencilerden "Arkadaşınızı ziyarete gittiniz, kapının önünde çok fazla sayıda ayak-kabı olduğunu gördünüz. İçeriden de kalabalık insan grubuna ait sesler geliyordu. Zili çalmakta tereddüt ettiniz. Neden zili çalmada tereddüt ettiniz?" ya da "Bir kediniz olduğunu düşünün. Kediniz ne zaman mutfaktan poşet sesi duysa koşarak yanınıza geliyor. Kediniz neden her poşet sesinde mutfığa gelmektedir?" gibi örnek olaylara ilişkin açıklama yapmaları istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Öğrencilere "Türkiye'nin en kalabalık şehri İstanbul'dur." cümlesi verilerek "İnsanlar güzel şehirlerde yaşamak isterler. O hâlde Türkiye'nin en güzel şehri İstanbul'dur." cümlelerinin bir tahmin mi yoksa bir düşünme yolu mu olduğu sorulabilir.

DE.1.2.1

Öğrencilerin verilen yazılı ve görsel kaynakları inceleyerek bunlar arasından önermelerin ne olduğuna ilişkin bilgi toplamada kullanabileceği kaynakları belirlemeleri sağlanır (**OB1, OB4, SDB1.2**). Öğrencilere basit ve bileşik önerme kavramlarının tanımlandığı ve örneklendirildiği cümleler verilir. Sonrasında öğrencilerden önerme türlerini belirlemesi istenir. Ayrıca öğrencilere önerme olmayan cümleler verilir ve öğrencilerden bu cümlelerin neden önerme olmadıklarını açıklamaları istenir. Bu süreçte dijital kaynaklardan faydalanılabilir (**OB2**). Kaynaklar arasında dijital içerikler, basılı yayınlar, öğretmen görüşmeleri, belgeseller ve uzman röportajları yer alabilir. Seçilen kaynaklardan bilgi toplanır (**E1.6, OB1, OB2**). Bilgilerin kaynakları, tutarlılığı ve bilimsel geçerliği saygı çerçevesinde tartışılır (**D14.1, KB2.18**). Öğrencilerden kaynak güvenilirliği üzerine zihinlerinde oluşan soruları sormaları istenir (**E3.8**). Öğretmen kaynak güvenilirliği üzerine kısa bir rehberlik yapar. Bilgi doğrulama kriterleri oluşturulurken diğer yandan kaynak güvenilirliği, tarih, yazar, içerik tutarlılığı gibi merak ettikleri bir konu hakkında 1. ünite hazırlamış olduğu "Merak Günlüğüm" adlı bireysel çalışmaya devam eder. Günlükler sınıf içinde sunulur. Bu çalışmaların sene sonunda portfolyo dosyasında toplanacağı bilgisi öğrencilere verilir. Sürecin öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DE.1.2.2

Öğrencilere, günlük hayatta sıklıkla kullanılan akıl yürütme içeren bazı ifadeler ("Hava kapalı olduğuna göre yağmur yağacak.", "Bu ilaç daha önce işe yaradıysa yine işe yarar." vb.) sunulur. Öğrencilerin bu ifadelerde sonuca nasıl ulaşıldığını ve hangi nedenlerin hangi sonuçları doğurduğunu tartışmaları sağlanır (**KB2.18, SDB2.1**). Öğrencilere akıl yürütmenin tanımı, bileşenleri ve koşulları hakkında yapılandırılmış bir metin sunulur. Öğrencilerden örnek akıl yürütmelerdeki kanıtlayan ve kanıtlanan önermeleri belirleyip öncül ve sonuç önermeleri olarak etiketlemeleri istenir. Küçük gruplara ayrılan öğrencilere, farklı disiplinlerden seçilmiş geçerli akıl yürütme örnekleri verilir. Öğrencilerden düşün-eşleş-paylaş tekniğini kullanarak "Bu akıl yürütmeye öncüller, sonuca ulaşmayı nasıl sağlamaktadır?", "Bu sonuç, verilen öncüller olmadan da çıkarılabilir miydi?", "Verilen öncüllerden farklı bir sonuca da ulaşılabilir mi?" sorularını tartışmaları ve bu sorulara gerekçeli cevaplar üretmeleri istenir. Tartışma sırasında öğrencilerin görüşlerini yapıcı biçimde ifade etmeleri ve karşıt görüşleri dikkatle dinlemeleri teşvik edilir (**E3.5, SDB2.1, D14.1**). Grupların paylaşımlarının ardından öğrencilerin bireysel olarak "akıl yürütmelerde öncüllerin sonuca ulaşmadaki işlevi" hakkında çıkarımlarını bir yansıtıcı yazı ile ifade etmeleri sağlanır (**OB1, SDB1.3**). Öğrencilere, akıl yürütmenin bileşenleri ve bunlar arasındaki ilişki konularını kapsayan yapılandırılmış metin, örnek akıl yürütmeler, soru ve uygulamaların yer aldığı bir çalışma kâğıdı sunulur. Öğrencilerden bu örneklerde yer alan öncüllerin sonuç için yeterli gerekçelendirme sağlayıp sağlamadığını nedenleriyle birlikte tartışması sağlanır (**E3.9**). Öğrencilerden öğrendiklerine yönelik bilgi haritası hazırlamaları istenebilir. Öğrenciler, bilgi haritası oluştururken dijital araçlardan yararlanabilir (**OB2**). Sürecin değerlendirilmesinde öz değerlendirme formu ve kontrol listesi kullanılabilir. Daha fazla kaynak için "okuldisiogrenme.eba.gov.tr" genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz.

DE.1.2.3

Öğrencilere günlük hayatta sıkça karşılaşılan ve çıkarım yapmayı gerektiren durumlara ilişkin örnekler verilir. Her örnek için sırasıyla “Bu durumda hangi sonuca ulaşırsınız?” ve “Bu sonuca nasıl ulaştığınızı düşünüyorsunuz?” soruları sorulur. Bu süreçte öğrencilerin, akıl yürütmelerde yer alan öncül-sonuç ilişkisini fark etmeleri hedeflenir (**KB2.16**). Akıl yürütme türlerinin (tümevarım, tümdengelim, analogi ve geri çıkarım) temel özelliklerini açıklayan yapılandırılmış bir metin verilerek bunlardan hareketle “Bir akıl yürütmede bulunması gereken ölçütler nelerdir?” sorusuna yönelik çıkarımlarını maddeler hâlinde yazmaları sağlanır (**E3.7**). Gönüllü öğrencilerin cevaplarını sınıfla paylaşmaları sağlanarak yanlış genellemeler ve kavram yanılgıları öğretmen rehberliğinde giderilir. Öğrencilere farklı akıl yürütme türlerini içeren örnekler verilir. Bu örnekler üzerinden “Hangi örnekte tek tek gözlemlerden genel bir yargıya ulaşılmıştır?”, “Hangi örnekte genel bir ilke, özel bir duruma uygulanmıştır?”, “Hangi örnekte iki durum arasındaki benzerlik temel alınmıştır?”, “Hangi örnekte gözlenen bir sonuçtan hareketle olası bir neden ileri sürülmüştür?” soruları yöneltilerek öğrencilerin, akıl yürütmeleri benzerlik ve farklılıklarına göre ayırtmalarını sağlanır (**KB2.7, E3.1**). Öğrencilerden kendilerine verilen akıl yürütme örneklerini tümevarım, tümdengelim, analogi ve geri çıkarım başlıkları altında tasnif etmeleri istenir (**OB1, KB2.16**). Ardından öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruptan, günlük hayattan seçtikleri bir duruma ilişkin en az iki farklı akıl yürütme türünü içeren çıkarımlar yazmaları istenir (**SDB2.2**). Gruplar yazdıkları çıkarımlardan birini sınıfta paylaşır (**SDB2.1**). Diğer grupların, paylaşılan çıkarımın hangi akıl yürütme türüne ait olduğuna karar vermeleri ve bu kararı, çıkarımın yapısına dayanarak gerekçelendirmeleri istenir. Gruplardan yazılan akıl yürütmeleri, türlerine göre doğru biçimde etiketlemeleri beklenir. Grup çalışmasında aktif rol alması sağlanır (**D3.4**). Bu süreç öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir. Daha fazla kaynak için “okuldisiogrenme.eba.gov.tr” genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz.

Performans görevi olarak öğrencilerden günlük hayatta karşılaştıkları bir yazılı ya da görsel materyali seçmeleri, seçtikleri materyalde yer alan gerekçesiz ifadeleri belirleyerek bu akıl yürütme hatalarının neden ortaya çıktığını açıklamaları ve bunların düşünme sürecine etkisini değerlendirmeleri istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, gözlem formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA**Zenginleştirme**

Öğrencilere “Ali sınavdan yüksek not aldı.” cümlesi verilerek “Bu sonuç için hangi önermeleri üretirsiniz?” sorusu yöneltiler ve öğrencinin durum tespiti yapması istenebilir.

Akıl yürütme ve ikna edicilik arasındaki farkı ortaya koyan iki ayrı akıl yürütme sunularak hangisinin daha gerekçeli (argüman) olduğu sorulabilir.

Destekleme

Önceden hazırlanmış çalışma kâğıtlarında yer alan ifadeleri doğru/yanlış olarak ya da gerekçe yönüyle değerlendirmeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: VERİ, MALUMAT VE BİLGİ

Bu ünite de öğrencilerin veri-malumat-bilgi ayrımını inceleyerek, veri ve malumatların anlamını değiştirmeden bilgi olarak yeniden ifade edebilmeleri, veri ve malumatların doğruluğunu tartışarak mantıksal çelişkilerini ve/veya tutarsızlıklarını tespit edebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ

18

ALAN BECERİLERİ

-

KAVRAMSAL BECERİLER

KB2.14. Yorumlama, KB2.18. Tartışma

EĞİLİMLER

E3.1. Muhakeme, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistemati klik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler

D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D6. Dürüstlük, D14. Saygı

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Matematik

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.2. Gözlemleme, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.1.3.1. Veri-malumat-bilgi ayrımını yorumlayabilme

- a) Veri-malumat-bilgi ayrımını inceler.
- b) Veri ve malumatları bağlamdan kopmadan bilgiye dönüştürür.
- c) Veri-malumat- bilgi ayrımını doğru ve anlamı değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade eder.

DE.1.3.2. Veri ve malumatların doğruluğunu tartışabilme

- a) Veri ve malumatların doğruluğuna dair mantıksal temellendirme yapar.
- b) Veri ve malumatların doğruluğunu, mantıksal çelişkilerini ve/veya tutarsızlıklarını tespit eder.
- c) Veri ve malumatların doğruluğunu çürütür veya kabul eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Veri-Malumat-Bilgi Ayrımı
Veri ve Malumatların Doğruluğu

Anahtar Kavramlar

açıklama, bilgi, malumat, nedensel bağ, örüntü tanıma, veri, yeterli/yetersiz veri

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; tartışma, çalışma kâğıdı, yansıtıcı yazı, tablo hazırlama, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, frayer modeli, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden ünite sürecinde öğrendikleri kavramları ve açıklamalarını içeren bir broşür hazırlamaları istenebilir.

Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük yaşamlarında farklı türde veri ve bilgilerle karşılaştıkları; bu veri ve bilgileri sıralama, karşılaştırma ve gruplayarak anlamlandırma deneyimine sahip oldukları; bir durumu açıklama eğiliminde oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Tahtaya öğrencilerin veri, malumat ve bilgi ayrımını yapabilmesi için "Bugün hava sıcaklığı 22 derecedir.", "Bugün hava çok sıcak.", "Vitrindeki mont çok güzel.", "Vitrindeki montu satın alabilirim." ifadeleri yazılarak öğrencilerden bu ifadeleri işaretlemeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere bir süs bitkisinin sulanma, güneşlenme ve toprağının beslenmesi ile ilgili verilerin olduğu bir tablo verilebilir. Bu tablo üzerinden sorular sorularak sebep-sonuç zinciri kurmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.1.3.1

Öğrencilere günlük hayattan veri örnekleri verilir ve bu verilerden bir sonuç çıkarıp çıkaramayacakları sorulur **(OB1)**. Verilere ait ek bilgiler verilerek öğrencilerin bu verileri sorgulaması sağlanır. Öğrencilere veri, malumat ve bilgi farkına yönelik çalışma kâğıdı verilir. Böylece öğrencilerin veriden malumata ve bilgiye ulaşma sürecini kavramaları beklenir. Öğrencilere veri-malumat ve bilginin ne olduğuna ilişkin açıklamaların yer aldığı yapılandırılmış bir metin ve farklı alanlardan örnekler verilerek öğrencilerin veriden bilgiye nasıl ulaşıldığını incelemeleri sağlanır **(E3.1)**. Öğrencilerin gruplara ayrılması ve verilen örnekleri veri/malumat/bilgi olarak ayırtmalarını beklenir **(SDB2.1)**. Ulaştıkları sonuçları sınıfta paylaşarak veri/malumat/bilgi tablosu hazırlamaları istenir. Öğrencilerden grup içinde aldığı görevleri yerine getirerek gruba katkı sağlamaları beklenir **(SDB2.2, D1.2, D3.4)**. Öncelikle her grubun kendi yakın çevresinden gözlem yaparak verilere ulaşabileceği bir konu belirlemesi beklenir. Öğrencilerden konuyu belirlerken millî ve manevî değerleri dikkate almaları beklenir **(D14.3)**. Gruplardan belirledikleri konuya uygun veri toplama yöntemlerini (gözlem, anket vb.) kullanarak veri toplamaları istenir **(OB1)**. Bu verileri, veri ve malumatları düzenleme tekniklerini (veri temizleme, sınıflandırma, kodlama, sıralama ve özetleme) kullanarak grafik örgütleyicilerle görselleştirmeleri ve sınıfta paylaşımları sağlanır **(KB2.2, E3.7, OB4)**. Matematik dersi "İstatistiksel Araştırma Süreci" teması ile bağlantı kurulur. Süreç; grup değerlendirme formu, gözlem listesi veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir. Daha fazla kaynak için "okuldisi-ogrenme.eba.gov.tr" genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz.

DE.1.3.2

Öğrencilere günlük hayattan örnekler verilerek bu örneklerde sunulan bilgilerin güvenilir olup olmadığı ve buna nasıl karar verdikleri sorulur **(E3.4)**. Öğrencilere "Bu bilgi, hangi verilere dayanıyor olabilir?", "Bilgiye ulaşmada veriler yeterli midir?", "Yetersiz verilere dayanan bilgi yanıltıcı mıdır?", "Bu bilgileri hangi güvenilir kaynaktan elde edebilirsiniz?" gibi sorular yöneltir. Toplumda yanıltıcı bilgi kullanımının olası etkileri üzerine öğrenci görüşleri alınır **(D6.2)**. Öğrencilerin yapay zekâ araçlarını kullanırken edindikleri bilgilerin doğruluğunu tek bir kaynakla yetinmeden diğer kaynaklarla karşılaştırarak sorgulamaları ve yetersiz veriye dayanan bilginin yanıltıcı olabileceği çıkarımına ulaşmaları sağlanır. Öğrencilerin bilginin verilere ve malumatlara dayandığı, bu veri ve malumatlar eksik olduğunda doğru bilgiye ulaşamayacağı sonucuna varmaları beklenir. Öğrencilere veri ve malumatların düzenlenmesinde eksik verileri tamamlama, örüntüleri tanıma, veriler ve malumatlar arasındaki nedensel bağlar konuları ile ilgili yapılandırılmış metinler ile soru ve uygulamaların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir **(OB1)**. Çalışma kâğıdındaki soru ve uygulamalarla bilgiye ulaşmada eksik veri ve malumatları tamamlamaları istenir. Örüntüyü tanıma, veriler ve malumatlar arasındaki nedensel bağları kavrama ile ilgili öğrencilerin akıl yürütmesi sağlanır **(E3.1)**. Öğrencilerden küçük gruplara ayrılarak öğretmenin verdiği eksik veri içeren senaryoları incelemeleri istenir. Öğrencilere yapılandırılmış metin verilerek öğrencilerden metindeki veri ve malumatların doğruluğunu veya çelişkilerini tespit etmeleri istenir. Daha sonra öğrencilerin veri ve malumatların doğruluğunu çürütmeleri veya kabul etmeleri sağlanır. Örüntü tanıma ve nedensel bağlar kurma kavramlarını kullanarak bu senaryoyu değerlendirmeleri beklenir **(KB2.17, E3.1, OB1)**. Yapılan çalışmalar sonunda grupların senaryolarındaki eksik verileri tamamlayarak senaryoyu yeniden yazmaları ve sınıfta paylaşımları sağlanır. **(SDB2.1, SDB2.2)**.

Bu süreç, grup değerlendirme formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilir. Öğrencilerden veri ve malumatları düzenlemenin neden önemli olduğuna ilişkin kısa bir yansıtıcı yazı yazmaları istenir **(OB1)**.

Gönüllü öğrenciler yazılarını sınıfta paylaşır. Paylaşımlar sırasında öne çıkan görüşler tahtaya yazılarak öğrencilerin veri ve malumatları düzenlemede eksik verinin tamamlanmasının, örüntü tanımanın, veriler ve malumatlar arasındaki nedensel bağların bilgiye ulaşmadaki rolü ve önemi hakkında çıkarımlarda bulunmaları sağlanır **(KB2.10)**. Bu çalışma gözlem formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden ünite sürecinde öğrendikleri kavramları ve bu kavramlarla ilgili açıklamaları içeren bir broşür hazırlamaları istenebilir. Performans görevi dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere bir veri cümlesi verilerek öğrencilerin bu cümleyi önce malumat içeren cümleye, daha sonra bilgi cümlesine dönüştürmeleri istenebilir. "Türkçe testi 5 yanlış." cümlesi veri, "Türkçe testinden 5 yanlış yaptım." cümlesi malumat ve "Türkçeden eksik konularıma çalışmalıyım." cümlesi bilgi olarak örneklendirilebilir.

Destekleme

Öğrencilere "Sayıları sınıfta nerelerde görüyorsunuz?" sorusu sorulabilir. Ardından "Bu sayılardan ne anlıyorsunuz?" ve "Bu sayılardan yararlanarak hangi bilgilere ulaşabilirsiniz?" soruları ile öğrencilerin veri-malumat-bilgi ayrımını somutlaştırmaları sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: DÜŞÜN, TASARLA VE UYGULA

Bu ünite de öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştığı problemleri analiz etmeleri, eleştirel düşünme becerilerini kullanarak problemlere uygun çözüm yolları geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	14
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB3.2. Problem Çözme
EĞİLİMLER	E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E3.6. Analitiklik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.3. Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme
Değerler	D3. Çalışkanlık, D5. Duyarlılık, D14. Saygı
Okuryazarlık Becerileri	OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Teknoloji ve Tasarım
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.20. Sentezleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Ön Değerlendirme Süreci

Köprü Kurma

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.1.4.1. Günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözebilme

- a) Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik bir problemi yapılandırır.
- b) Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik bir problemi özetler.
- c) Günlük hayatta karşılaşılan bir problemin çözümüne yönelik gözleme ve veriye dayalı tahminde bulunur.
- ç) Günlük hayatta karşılaşılan bir problemin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütür.
- d) Günlük hayatta karşılaşılan bir problemin çözümüne yönelik değerlendirme de bulunur.

Günlük Hayatta Karşılaşılan Sorunların Çözümü

çıktı, deneme, problem, tasarım, uygulama, üretim, ürün, yanılma

Bu üniteadaki öğrenme çıktıları; açık uçlu soru, kısa cevaplı soru, tartışma, çalışma yaprağı, gözlem formu, grup değerlendirme formu, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden, verilen örnek durumların çözümüne yönelik problem çözme dosyası hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

Günlük hayatta karşılaştıkları sorunların nereden kaynaklandığını bilebildikleri ve soruna yönelik olası çözümleri kısmen değerlendirebildikleri kabul edilmektedir.

Öğrencilere derse başlamadan önce "Günlük hayatta karşılaştığın problemler nelerdir ve bu problemleri çözmek için hangi yolları kullandın?" sorusu yöneltilir. Ayrıca öğrencilere "Günlük hayatta karşılaştığın sorunların kaynağı nedir, bu sorunların kaynağını nasıl bulursun?" sorusu sorulabilir. Öğrencilerin bu soruya yazılı veya sözlü olarak yanıt vermeleri sağlanabilir.

Öğrencilerin yaşantılarında karşılaştıkları sorunları, problem çözme süreciyle ilişkilendirmeleri istenebilir. Öğrencilerin gündelik yaşamda karşılaştıkları sorunlarla ilgili ilk olarak ne yaptıklarıyla ilgili görüşleri alınabilir.

DE.1.4.1

Öğrenciler gruplara ayrılarak her gruba farklı bir problem ve sorusu verilir. Örneğin: Yarın teslim etmeniz gereken iki önemli ödev var ancak sadece birine yetecek kadar zamanınız var. Hangi ödevi önce yapmayı tercih edersiniz?

Belirlenen problemler gruplar tarafından özetlenir (**SDB2.2**). Özetlerde problemin neden önemli olduğu, kimleri etkilediği ve hangi yönleriyle dikkat çektiği vurgulanır.

Öğrencilerin grup içinde fikirlerini saygıyla paylaşmaları sağlanır (**SDB2.1, D5.1, D14.1**). Yapılandırılan problemle ilgili okulda, evde ve çevrede gözlem yapılır. Bu gözlemler anket, fotoğraf, kısa video, grafik gibi zenginleştirilmiş bileşenlerle veri hâline getirilir (**OB2, OB4**).

Bu veriler üzerinden "Bu sorun neden ortaya çıkıyor?", "Ne sıklıkta yaşanıyor?" gibi tahminler yürütülür **(E3.8, SDB3.3)**. Öğrencilerden grup içinde problemlerle ilgili sorular sormaları ve problemlerin olası sonuçlarını düşünmeleri istenir. Açık uçlu sorular sormaları teşvik edilir **(E3.8)**. Örnek problem durumlarından yola çıkarak problem çözme basamaklarını tahmin etmeleri istenir. Ardından problem çözme basamakları verilir ve tahminleri ile karşılaştırmaları istenir. **(SDB2.2)**. Bu süreçte sorunların çözümüne yönelik tahminler yürütülür. Önermeler üzerinden akıl yürütülür.

Grupların önerileri grafik örgütleyicilerle sunulur. Her grubun önerdiği çözümün uygulanabilirliği, etkisi ve sınırlılıkları değerlendirilir **(E3.6, E3.10, D3.4)**. Öğrencilerin bireysel olarak "Bu süreçte ne öğrendim?", "Hangi becerimi geliştirdim?" gibi sorulara yanıt bulmaları sağlanır **(SDB1.3, E1.5)**. Öğrencilere yapılandırılmış metin verilir. Öğrencilerden metindeki sorunun çözümüne yönelik alternatif bir çözümü verilen materyallerle tasarlamaları istenebilir. Teknoloji ve tasarım dersinin "Temel Tasarım" ünitesi ile bağlantı kurulur. Hazırlanan ürünler sınıf panosunda sergilenir. Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları bir problemi çok yönlü biçimde analiz etmeleri, gözlem ve veriye dayalı çıkarımları özgün çözüm önerileriyle birleştirmeleri sağlanır **(KB2.20)**. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Öğrencilerden verilen örnek durumların çözümüne yönelik problem çözme dosyası hazırlamaları istenebilir. "Çevrenizdeki insanların veya arkadaşlarınızın günlük konuşmalarda atasözleri ve deyimlerin anlamlarını birbirine karıştırdığını ve anlamlarını tam bilmedikleri için yanlış yerlerde kullandığınızı gözlemliyorsunuz." konusu ile ilgili öğrencilerden performans görevi hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden millî ve manevî değerleri düşünme becerileriyle birleştirerek geleceğin dünyasına uyarlayabilecekleri disiplinler arası bir çalışma yapmaları beklenir. Öğrenciler, tarihteki Türk-İslam bilim insanlarını rehber alarak günlük yaşam sorunlarına yönelik çözümler geliştirebilirler. Öğrenciler, bu çalışmalarını TEKNOFEST'te sunabilirler.

Destekleme

Öğrencilere kısa hikâyeler anlatılabilir. Bu hikâyelerde yaşanan sorunlara yönelik farklı çözümler üretmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2.2. DÜZEY II

1.ÜNİTE: KAVRAMLAR VE DÜŞÜNME

Bu ünite de öğrencilerin kavramların düşünme sürecindeki işlevini sorgulamaları, düşünme ve kavram arasındaki ilişkiyi anlamlandırabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	18
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.8. Sorgulama
EĞİLİMLER	E1.1. Merak, E3.3. Yaratıcılık, E3.8. Soru Sorma, E3.9. Şüphe Duyma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği
Değerler	D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.2.1.1. Düşünme ile kavram arasındaki bağı sorgulayabilme

- a) Düşünme ile kavram arasındaki bağı hakkında merak ettiklerini tanımlar.
- b) Düşünme ile kavram arasındaki bağı hakkında sorular sorar.
- c) Düşünme ile kavram arasındaki bağı hakkında bilgi toplar.
- ç) Düşünme ile kavram arasındaki bağı hakkında toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Düşünme ile kavram arasındaki bağı hakkında çıkarımda bulunur.

DE.2.1.2. Kavramların düşünme sürecindeki işlevini sorgulayabilme

- a) Kavramların düşünme sürecindeki işlevini tanımlar.
- b) Kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında sorular sorar.
- c) Kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında bilgi toplar.
- ç) Kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- d) Kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında çıkarım yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

algı, anlama, benzerlik/farklılık, durum, duyum, düşünme, hafıza, imgelem, kavrama, olay, olgu, sınıflandırma, terim, yargılama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; kelime ilişkilendirme testi, açık uçlu sorular, tartışma, 5N1K, kavram haritası, çalışma kâğıdı, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden üniteye öğrendiklerine yönelik bir öğrenme bülteni hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

Temel Kabuller

Öğrencilerin kavramsal olarak genel-özel ilişkisi kurabildikleri, günlük dilde kullanılan birçok kelimenin kavram olduğunu ayırt edebildikleri, benzerlikleri/farklılıkları bulabildikleri ve gruplama/sınıflama yapabildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin kavram-terim ayrımını düşünmelerine yönelik olarak öğrencilere "Özgürlük deyince aklınıza tek bir şey mi geliyor yoksa birden fazla durum mu? Neden?" ve "Kuş bir kavram mıdır, yoksa bir varlık mıdır? Neden?" soruları sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere kavramların düşünmenin temelini oluşturduğunu anlamalarına yönelik örnek bir kavram verilir. Verilen kavrama ait kelimeyi kullanmadan tanımlaması istenebilir. Bu amaçla çeşitli oyunlar kurgulanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.2.1.1

Öğrencilere birbirinden farklı ancak ortak özellikler taşıyan bazı nesne görselleri sunulur (**OB4**). Öğrenciler ikili gruplara ayrılır (**SDB2.2**). Öğrencilerin görsellerdeki varlıkların isimlerini kullanmadan ve renk, biçim, büyüklük, kullanım amacı gibi ayırt edici özelliklerine odaklanarak bu varlıklar hakkında düşünmeleri istenir. Düşüncelerini yalnızca betimleyici ifadeler kullanarak grup arkadaşıyla paylaşmaları sağlanır (**SDB2.1**). Ardından öğrencilerin düşünme ve düşüncelerini aktarım süreçlerinde hangi noktalarda zorlandıklarını açıklamaları beklenir. Öğrencilerin görsellerdeki varlıkların tek tek adlandırılması ya da hepsini kapsayan tek bir ifade kullanılması hâlinde düşüncelerini aktarmada yaşadıkları zorluğun ortadan kalkıp kalkmayacağı konusundaki görüşleri alınır (**SDB 2.1**).

“Bir şeyi düşünmek için onu mutlaka adlandırmamız gerekir mi? Neden?” sorusunun sınıf ortamında tartışılması sağlanır. Öğrencilere düşünme ve kavram arasındaki bağ, kavramın tanımı ve düşünme sürecindeki önemi, düşünmenin kavram oluşumuna katkısı gibi konularla ilgili açıklamaları içeren yapılandırılmış bir metin sunulur **(OB1)**. Öğrencilerden okudukları metinden yola çıkarak düşünme ile kavram arasındaki bağ hakkında merak ettiklerini tanımlamaları istenir. Metinle ilgili açık uçlu sorular sorularak öğrencilerden düşünmenin kavramlarla ilişkisini açıklamaları istenir. Öğrencilere kavramlaştırmanın gerçekliğin açıklanmasına etkisi hakkında yapılandırılmış bir metin sunulur ve öğrencilerden gruplara ayrılarak bu konuyla ilgili sorular üretmeleri beklenir **(E3.8)**. Üretilen soruların sınıfla paylaşılması ve öne çıkan üç soru hakkında sınıf içi tartışma yapılması sağlanır. Tartışma sırasında öğrenciler, birbirlerine karşı nezaketli ve saygılı olmaları konusunda yönlendirilir **(SDB2.1, D14.1)**.

Öğrencilerin farklı dillerde olup Türkçede bir sözcük ile karşılanmayan kavramlarla ilgili bilgi toplamaları sağlanır **(KB2.6, E1.1, OB1)**. Öğrencilerden topladıkları bilgilerin doğruluğunu farklı güvenilir kaynaklarla karşılaştırarak değerlendirmeleri beklenir. Ardından araştırdıkları kavramların karşıladığı olay, olgu, durum, nesne ve duyguları dikkate alarak bu kavramlara karşılık gelebilecek Türkçe kelimeler önermeleri istenir. Süreç sonunda öğrencilerin, edindikleri bilgiler ve ulaştıkları çıkarımlardan hareketle kavram-gerçeklik ilişkisini yorumlayan kısa bir metin yazmaları sağlanır **(KB2.10)**. Sürecin değerlendirilmesi için öz değerlendirme formu ya da kontrol listesi kullanılabilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden üniteye öğrendiklerine yönelik bir öğrenme bülteni hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

DE.2.1.2

Öğrencilere kavram ve terim farkının açıklandığı bir bilgi notu ile farklı disiplinlere ait terimler içeren yapılandırılmış metinler verilir **(OB1)**. Öğrencilerin bu metinlerde yer alan her bir disipline özgü terimleri bulmaları istenir. Bu terimlere karşılık gelen kavramlar olmazsa neler yaşanabileceği hakkında öğrencilerin görüşleri alınır. “Zihninizde karşılığı olmayan bir kavram hakkında düşünmeniz mümkün müdür?” sorusunu gerekçelendirerek cevaplamaları sağlanır.

Öğrencilere farklı kategoriler altında sınıflandırılacak varlık görselleri sunulur **(OB4)**. Öğrencilerin bu görsellerdeki varlıkların özelliklerini listelemeleri ve listelenen özellikleri, benzerlik ve farklılıklarını dikkate alarak gruplandırmaları sağlanır **(KB2.7)**. Öğrencilerden oluşturdukları bu gruplara, uygun kavram adları vermeleri istenir. Öğrencilerin, yaptıkları sınıflandırmaların arkasındaki düşünme süreçlerini sözlü olarak ifade etmeleri sağlanır. Öğrencilere, kavramlar arasındaki ilişkiler ile kavramların sınıflandırılması ve bölünmesi konularını kapsayan yapılandırılmış metin, soru ve uygulamaların yer aldığı bir çalışma kağıdı sunulur.

Öğrencilerin kavramların düşünme sürecindeki işlevini tanımlamaları sağlanır. Öğrenciler küçük gruplara ayrılır **(SDB2.2)**. İş birlikli çalışmayla öğrencilerin 5N1K tekniğini kullanarak kavramların düşünme sürecindeki işlevine ilişkin sorular üretmeleri sağlanır **(E3.8)**. Gruplardan kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında bilgi toplamaları istenir **(D3.3, OB1)**. Öğrencilerin, topladıkları bilgilerin doğruluğunu değerlendirmeleri için onlara kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında bilgi notu verilir. Bilgi notu ve edindikleri bilgileri kullanarak sınıfça tartışmaları sağlanabilir **(E3.9)**.

Süreç sonunda gruplardan kavramların düşünme sürecindeki işlevi hakkında yaptıkları çıkarımlardan hareketle bir slogan/afiş ya da kavramların olmadığı bir dünyada düşünmenin nasıl işleyeceğini konu alan kısa bir senaryo üretmeleri istenebilir **(E3.3, OB4)**. Öğrenciler görevlerini yerine getirirken gerekli görev bilincine sahip olmaları açısından yönlendirilir **(D16.3)**. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir. Öğrencilerin slogan, afiş ya da senaryo hazırlama sürecinde hangi duyguları hissettiklerini yansıtmaları beklenir **(SDB1.1)**. Sürecin değerlendirilmesinde öz değerlendirme veya grup değerlendirme formu kullanılabilir. Daha fazla kaynak için "okuldisiogrenme.eba.gov.tr" genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilerden adalet, hak, vicdan, merhamet, özgürlük ve saygı sözcüklerini kullanarak kavram haritası yoluyla kavramlar arası ilişki kurmaları ve bu şekilde düşünceyi geliştirmeleri istenebilir.

Destekleme

Kavram tamamlama cümleleri yaptırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: AÇIKLAMA TÜRLERİ

Bu ünite de öğrencilerin açıklama türleri hakkında bilgi toplamaları, ulaştıkları bilgileri doğrulamaları ve kaydetmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	16
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.6. Bilgi Toplama
EĞİLİMLER	E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E3.10. Eleştirel Bakma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği
Değerler	D3. Çalışkanlık
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	-

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.2.2.1. Açıklama türleri hakkında bilgi toplayabilme

- a) Açıklama türleri hakkında bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- b) Açıklama türleri hakkında bilgiler bulur.
- c) Açıklama türleri hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- ç) Açıklama türleri hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

Açıklama Türleri

açıklama, anlama, bilgi, kaynak çeşitliliği, malumat, örüntü tanıma, tutarlılık, veri, yeterli/yetersiz açıklama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu üniteadaki öğrenme çıktıları; açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, çalışma kâğıdı, zihin haritası, dijital sunum veya poster çalışması, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden açıklama türleri ile ilgili dijital bir sunu hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bilgi toplama ve değerlendirme yollarını bildikleri, dijital kaynakları bu amaçla kullanabildikleri, yaşadıkları herhangi bir olayı oluş sırasıyla anlatabildikleri kabul edilmektedir. Ayrıca öğrencilerin olay ile sonuç arasında neden-sel bağ kurabildikleri, önce-sonra vb. basit karşılaştırmalar yapabildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Ünitede yer alan temel konu ve kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere "Bilgi vermek, açıklama yapmak mıdır? Neden?" ve "Bir olayı anlatmak, açıklama yapmak mıdır? Neden?" soruları sorulabilir.

Öğrencilerden "Dünyada yer çekimi kuvveti vardır.", "Yer çekimi kuvveti olduğu için yüksekten atılan cisim yere düşer." ve "Yer çekimi olmasaydı dünya yaşama uygun olmazdı." cümlelerini tanım, açıklama ve örnek şeklinde ayırt etmeleri istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere günlük hayattan örnek durumlar verilerek onlardan açıklama yapmaları istenebilir. Örnek: İnsanlar için oksijenin önemini açıklayınız.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.2.2.1

Açıklama türleri hakkında yazılı ve görsel kaynaklar öğretmen rehberliğinde belirlenir **(OB1, OB4)**. Öğrencilere bilgi toplayabilmeleri için "Bu bilgiye nereden ulaşabiliriz?" sorusu sorularak beyin fırtınası yaptırılır **(SDB2.1)**. Ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir **(OB2)**.

Bunun için ders kitapları, bilim ve tarih dergileri, görsel materyaller, kütüphaneler, akademik kaynaklar, öğretmen görüşmeleri, belgeseller veya güvenilir genel ağ siteleri (gov., edu. vb.) kullanılabilir **(OB1, OB2, OB4)**. Bu kaynakları listelemek için öğrencilere bir tablo hazırlatılabilir. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde 3-5 kişilik gruplara ayrılır. Gruplara ayrılan öğrencilerden bilgi kaynaklarından açıklama türleri hakkında araştırmalar yapmaları istenir **(SDB2.2)**. Açıklama türleri hakkında ulaşılan bilgileri doğrulamak amacıyla toplanan bilgilerin güvenilirliği ve kaynak çeşitliliği kontrol edilir. Farklı kaynaklardan bilgilerin tutarlılığı sorgulanır **(E3.10)**. Bilgilerin güncelliği gözden geçirilir. Öğrencilerden ulaşılan bilgileri farklı türden kaynaklarla karşılaştırmaları ve gruplardan buldukları bilgileri birbirleriyle karşılaştırarak doğrulamaları istenir **(E3.10)**. Öğrencilerin açıklama türleri hakkında ulaştıkları bilgileri kaydetmeleri amacıyla zihin haritası, dijital sunum veya poster şeklinde kayıt altına almaları, sınıf panosunda paylaşmaları ve sergilemeleri istenir **(D3.3, E1.4)**. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden açıklama türleri ile ilgili dijital bir sunu hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere "Kredi kartı kullanımı yaygınlaştı." şeklinde bir durum tespiti verilerek bu durum üzerinden farklı düşünme türlerine göre açıklama geliştirmeleri istenebilir.

Destekleme

Öğrencilere "Cam kırıldı ... taş çarptı." , " Okulu bitirmek ... ders çalışmalıyım." cümleleri verilerek açıklama türlerine göre tamamlamaları istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: ELEŞTİREL DÜŞÜNME

Bu ünite de öğrencilerin eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolünü, mantıksal temellendirmelere dayanarak olaylardaki çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit etmeleri amaçlanmaktadır. Ayrıca eleştirel düşünme süreçlerinde gözetilmesi beklenen kurallar ile benlik becerileri arasındaki ilişkiyi sorgulayarak ulaştıkları çıkarımları yansıtma amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ	16
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme
EĞİLİMLER	E1.2. Bağımsızlık, E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik), E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven), E3.1. Muhakeme, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme
Değerler	D1. Adalet, D11. Özgürlük, D16. Sorumluluk
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.1. Çelişki Giderme, KB2.4. Çözümleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.2.3.1. Eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolünü tartışabilme

- a) Eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolü ile ilgili mantıksal temellendirme yapar.
- b) Eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolü ile ilgili mantıksal çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit eder.
- c) Eleştirinin düşünmeyi geliştirmedeki rolünü kabul eder veya çürütür.

DE.2.3.2. Eleştirel düşünme ile benlik becerileri arasındaki ilişki konusunda eleştirel düşünebilme

- a) Eleştirel düşünme süreçlerinde gözetilmesi beklenen değer ve kurallar ile benlik becerileri kendini tanıma, kendini düzenleme ve kendine uyarlama arasındaki ilişkiyi sorgular.
- b) Öz eleştirinin benlik becerilerini geliştirmeye katkısı hakkında akıl yürütür.
- c) Eleştiriye açık olmanın benlik becerilerini geliştirmeye katkısı hakkında ulaştığı çıkarımları yansıtır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

Eleştiri ile Düşünme İlişkisi
Öz Eleştiri

algı yönetimi, benlik, değer, eleştiri, ikna, manipülasyon, öz eleştiri, propaganda

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; tartışma, soru-cevap, düşün-eşleş-paylaş tekniği, kelime ilişkilendirme testi, yansıtıcı yazı, çalışma kâğıdı, beyin fırtınası, kavram haritası, kontrol listesi, performans görevi, gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı, grup değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden ünite sürecinde öğrendiklerini özetleyen bir öğrenme duvarı hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bir düşünceye katılıp katılmadığını basit gerekçelerle açıkladığı, bir iddia ile iddianın gerekçeleri arasında bağ kurabildiği, bilginin kaynağını sorgulayabildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Üniteye yer alan temel konulara ve kavramlara ilişkin bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere "Eleştirmek sizce kötü bir şey midir? Neden?", "Bir fikre katılmamak eleştiri yapmak mıdır? Neden?" soruları sorularak bu sorulara cevap vermeleri istenebilir.

Öğrencilere "Ali'nin yaptığı resim çok karmaşıktı." durumu verilebilir. Ardından "Bu cümlede ne eleştiriliyor?", "Bu eleştiri doğru ifade edilmiş mi? Neden?" soruları yöneltilebilir.

Eleştirel düşünme ile ilgili KWL çizelgesinin bildiklerim ve öğrenmek istediklerim bölümlerini doldurmaları istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden yaşadıkları ilde yoğun yağmur yağışı sebebiyle okulların tatil edilmesi haberini yorumlamaları istenebilir. Öğrencilere sosyal medyada karşılaşılan görüş içerikli örnekler sunularak bunların hangilerini doğrudan benimzedikleri, bu benimseme süreçlerinde hangi gerekçelere dayandıkları ve bu gerekçelerin kendileri için neden ikna edici olduğu sorgulatılabilir. İkna edici görünen bir bilginin yanıltıcı olması hâlinde toplumsal yaşamda ne tür sorunlar yaşanabileceği üzerine tartışma yaptırılabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.2.3.1

Öğrencilere birer kâğıt verilir. Hepsinden hayal ettiği balığı çizmesi istenir. Öğrencilerin çizimde özgür oldukları ve istedikleri çizimleri yapabilecekleri ifade edilir (**E1.2**). 3-5 kişilik grup oluşturulur (**SDB2.2**). Resimler grup içinde her grup üyesi tarafından sırayla incelenir. Öğrencilerin kendilerine gelen balığı farklı açılardan değerlendirmeleri beklenir. Tartışma ortamı oluşturulur (**SDB2.1**). Ortaya çıkan farklı görüşler ve tutarsızlıklar öğrenciler tarafından tespit edilip çalışma kâğıdına listelenir (**E3.7**). Öğrencilerden bu düşüncelere katılıp katılmama yönünde değerlendirme yapmaları istenir. Öğrencilere birbirlerinin düşüncelerini değerlendirirken kendi düşüncelerinde bir değişiklik olup olmadığı sorulur. Tüm yorumlar dikkatlice dinlendikten sonra öğretmen tarafından bireysel farklılıklara vurgu yapılır. Tespit edilen farklı görüş ve tutarsızlıklara ilişkin sınıf değerlendirmesi yapılarak kabul edilen veya kabul edilmeyen görüşler gerekçeleriyle kişisel haklara saygı ve özgürlük çerçevesinde yazılı ya da sözlü olarak öğrenciler tarafından ifade edilir (**E3.5, D11.3**). Farklı düşüncelere saygı ve günlük hayatta farklılıklara olumlu/olumsuz yaklaşımların konuşulması ve değerlendirilmesi ile etkinlik sona erdirilir. Sürecin değerlendirilmesi amacıyla kısa veya uzun cevaplı maddeler içeren çalışma yapıları kullanılabilir.

DE.2.3.2

Öğrencilere Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi hakkında bir bilgi notu verilir (**OB1**). Öğrencilere "İnsanın bağımsız bir kişilik yapısı geliştirmesinde ve kendini gerçekleştirilmesinde eleştirel düşünmenin rolü nedir?" sorusu yöneltilerek öğrencilerin beyin fırtınası yapmaları sağlanabilir (**E3.1**). Öğrencilere, eleştirel düşünme süreçlerinde dikkat edilmesi gereken değer ve kurallar ile benlik becerileri (kendini tanıma, kendini düzenleme ve kendine uyarılama) hakkında bilgi, açıklama ve soruların yer aldığı bir çalışma kâğıdı verilir. Açık uçlu sorular yöneltilerek öğrencilerin, eleştirel düşünme sürecinde gözetilen değer ve kurallar ile benlik becerileri arasındaki ilişkiyi sorgulamaları sağlanır (**E1.4, E1.5**). Öğrencilere öz eleştiri hakkında yapılandırılmış bir metin sunulur. Öğrencilerden hayatı ve zamanı nasıl yönettikleri konusunda öz eleştiri yapmaları istenir (**SDB1.2**). Bu süreçte zaman yönetimi tekniklerinin bir hafta boyunca uygulanması ve bu sürecin sonunda gerçekleşen değişikliklerin farkına varılması sağlanır. Zaman yönetimi sürecinde sorumlulukların yerine getirilmesine ilişkin bir değerlendirme yapmaları istenir (**D16.3**). Öğrencilere günlük hayatta karşılaşılabilecekleri ahlaki ikilem örnekleri verilir ve öğrencilerden örneklerde söz edilen durumlarda nasıl bir tutum sergileyeceklerini açıklamaları istenir (**KB2.1, E3.1**). Sergileyecekleri tutumun adil ve ahlaki olup olmadığını değerlendirmeleri beklenir (**SDB1.3, D1.3**).

Öğrencilerin "Ahlaki bakımdan öz eleştiri yapmanın kişiye katkıları nelerdir?" sorusunu "Düşün-Eşleş-Paylaş" tekniği ile tartışmaları sağlanır. Kişiler arası ilişkilerde öz eleştirinin önemi hakkında bir bilgi notu verilerek eleştirme ve eleştirilmenin önemi üzerinde durulur. Öğrencilerden "öz eleştiri", "eleştiriye açıklık", "kendini tanıma", "kendini düzenleme", "kendine uyarılama" kavramları arasında ilişki kurarak bir kavram haritası oluşturmaları istenebilir **(KB2.4, OB1)**. Süreç sonunda öğrencilere paragraf tamamlama çalışması yaptırılarak öz eleştirinin benlik becerilerini geliştirmeye katkısı hakkında öğrencilerin akıl yürütmeleri sağlanır. Eleştiriye açık olmanın benlik becerilerini geliştirmeye katkısı hakkında ulaştıkları çıkarımları bir yansıtıcı yazı aracılığı ile paylaşmaları istenir **(SDB3.3, OB1)**. Süreç öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir. Daha fazla kaynak için "okuldisiogrenme.eba.gov.tr" genel ağ adresini ziyaret edebilirsiniz. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden ünite sürecinde öğrendiklerini özetleyen bir öğrenme duvarı hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere "Eleştiri insanın özgüvenini düşürür/yükseltir." konulu münazara çalışması yaptırılabilir.

Destekleme

Öğrencilerden herhangi bir dersten son yaptıkları çalışmayı en güçlü, en zayıf vb. yönleriyle değerlendirmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: YARATICI DÜŞÜNME VE KARAR VERME

Bu ünite de öğrencilerin yaratıcı düşünmenin yaşama etkisini incelemeleri, düşüncelerini bağlamdan kopmadan yeniden ifade etmeleri, günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik bir problemi özetlemeleri, gözleme ve veriye dayalı tahmin yürüterek problemin çözümüne yönelik değerlendirme yapmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerden günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik alternatif çözümler üretmeleri ve bu çözümlerden seçim yaparak ulaştıkları sonuçları yaşamlarına yansıtma beklenmektedir.

DERS SAATİ	18
ALAN BECERİLERİ	-
KAVRAMSAL BECERİLER	KB2.14. Yorumlama, KB3.1. Karar Verme, KB3.2. Problem Çözme
EĞİLİMLER	E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.6. Analitiklik, E3.10. Eleştirel Bakma
PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	
Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	SDB1.3. Kendine Uyarılma (Öz Yansıtma), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1. Uyum, SDB3.3. Sorumlu Karar Verme
Değerler	D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D16. Sorumluluk
Okuryazarlık Becerileri	OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık
DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	Türkçe, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler, Teknoloji ve Tasarım
BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.12. Mevcut Bilgiye/Veriye Dayalı Tahmin Etme, KB2.13. Yapılandırma, KB2.19. Mantıksal Denetleme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

DE.2.4.1. Yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisini yorumlayabilme

- a) Yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisini inceler.
- b) Yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisini bağlamdan kopmadan dönüştürür.
- c) Yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisini nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade eder.

DE.2.4.2. Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik problem çözebilme

- a) Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik bir problemi yapılandırır.
- b) Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik yapılandırılmış bir problemi özetler.
- c) Günlük hayatta karşılaşılan bir problemin çözümüne yönelik gözleme ve veriye dayalı tahmin yürütür.
- ç) Günlük hayatta karşılaşılan bir problemin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütür.
- d) Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik bir problemin çözümüne ilişkin değerlendirme yapar.

DE.2.4.3. Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik karar verebilme

- a) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik bir amaç belirler.
- b) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik bilgi toplar.
- c) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik seçenek oluşturur.
- ç) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik alternatif seçenekler üzerinden mantıksal denetim yapar.
- d) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik ulaştığı sonuca dayalı seçim yapar.
- e) Günlük hayatta karşılaşılan belirsiz bir duruma yönelik kararının sonuçları üzerinden yansıtma yapar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Yaratıcı Düşünmenin Bireyin Yaşamına Etkisi
Günlük Hayatta Problem Çözme
Günlük Hayatta Karar Verme

Anahtar Kavramlar

alternatif, çözüm, fırsat maliyeti, karar, önerme, problem, süreç

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; soru-cevap, tartışma, kavram haritası, karşılaştırma tablosu, beyin fırtınası, çalışma kâğıdı, büyük grup tartışması, gözlem formu, grup değerlendirme formu, öz değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı, performans görevi, kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden sınıfa pet şişe, karton bardak, koli bandı, balon, pipet gibi malzemeleri getirmeleri istenebilir. Bu malzemelerle kendiliğinden hareket edebilen bir araba tasarımları istenebilir. Hazırlanan sunumlar; içeriğin doğruluğu ve güvenilirliği, problem çözme sürecinin yansıtılması vb. ölçütler doğrultusunda hazırlanmış analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, ürün değerlendirme formu ve kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları basit sorunları çözmede yaratıcı düşünüp birtakım stratejiler geliştirmesi gerektiğini bildiği ve soruna ilişkin alternatifli düşünebildiği, ilgili farklı karar verme sürecine ilişkin deneyime sahip olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere herhangi bir nesne gösterilir ve bu nesnenin yaratıcı düşünerek bilinen kullanım amacının dışında kullanılabileceği 3 farklı alan söylemeleri istenebilir.

Bir durum örneği verilerek sorular yöneltilebilir:

Öğrencilere "Hafta sonu biriktirdiğin parayla istediğin kitabı almayı planlıyorsan arkadaşın sana sinemaya gitmeyi önerdi." durumu verilebilir. Ardından "Ne yapardın?", "Neye göre karar verdin?" soruları yöneltilebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden günlük hayatlarında ya da okulda karşılaştıkları bir durumu düşünerek bunu problem olarak ele alıp alamayacakları, eğer bir problemse yaratıcı düşünerek kaç türlü çözüm geliştirebilecekleri, en iyi çözümün nasıl seçilebileceği etkinliği soru-cevap tekniği kullanılarak yaptırılabilir.

Problemleri çözerken karar verme sürecindeki gerekçelerini tartışmaları istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

DE.2.4.1

Öğrenciler tarafından öğretmenin gösterdiği farklı tasarımlara sahip araba, bina, uçak, ayakkabı, şapka gibi görseller incelenir **(OB4)**. Bu amaçla ayrıca dijital kaynaklardan da yararlanılabilir **(OB2)**. Öğrencilerden yaratıcı düşünmenin bireyin yaşamına etkisine ilişkin ulaşım ve iletişim sistemlerinin hızlı bir şekilde yaygınlaşması, ülkeler arası ticaretin gelişmesi, kültürel etkileşimin artması ve çevresel sorunların çözümünün kolaylaşması bağlamında örnekler vermeleri istenir **(KB2.10)**. Bu süreçte beyin fırtınası ya da büyük grup tartışmasından yararlanılır **(SDB2.1, SDB2.2)**.

Öğrencilerin sunulan örneklerden yola çıkarak yaratıcı düşünmenin insan ve toplum üzerindeki etkisini bir kavram haritası oluşturarak ifade etmeleri istenebilir **(E3.3, KB2.13)**. Öğrencilerden yaratıcı düşünme hakkında öğrendiklerine ilişkin bir metin yazmaları istenir. Öğrenciler yazdıkları metni sınıf arkadaşları ile paylaşır. Süreç, gözlem formu veya öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

DE. 2.4.2

Öğrencilerin kendilerini etkileyen problemleri önem sırasına göre ifade etmeleri istenir **(SDB2.1)**. Süreçte beyin fırtınası, tartışma gibi tekniklerden yararlanılabilir. Öne çıkan problemler tahtaya yazılır. Öğrenciler gruplara ayrılarak problemlerden birini seçer **(SDB2.2)**. Gruplar aynı problemi seçebilir. Gruplardan seçtikleri problemin çözüm aşamalarını yapılandırmaları istenir. Bu süreçte; problemin ne olduğunu, problemin çözümü için hangi aşamaları takip edeceklerini ve bu aşamalarda hangi yöntemleri kullanacaklarını belirleyerek problemi özetlemeleri sağlanır. Gruplardan seçtikleri problemle ilgili güvenilir kaynaklardan elde ettikleri verilere dayalı olarak problemin çözümüne yönelik tahminlerde bulunmaları istenir **(KB2.12, D3.4, E3.6)**. Öğrenciler grup çalışmaları sırasında etkili iletişim kurmaları ve iş birliği içinde olmaları konusunda yönlendirilir **(SDB2.1, SDB2.2, D4.2)**. Gruplar, seçtikleri problemin çözümüne yönelik önermeler sunar ve aynı problemin çözümüne yönelik sunulan önermeler ile kendi gruplarının sundukları önermeleri karşılaştırır.

Öğrenciler, akıl yürütme sürecinde önermeleri belirledikleri ölçütlere göre kıyaslar **(KB2.19)**. Aynı problemin çözümü için önermeler ortaya koyan gruplardan ele aldıkları problemin çözüm önerilerini değerlendirmeleri istenir **(E3.10)**. Teknoloji ve tasarım dersinin "Temel Tasarım" ünitesi ile ilişki kurulur. Öğrenciler, önemli bulduğu problemler ve bu problemlerin çözümü için kendilerinin neler yapabilecekleri üzerine bir performans görevi gerçekleştirebilir. Sürecin sonunda her öğrencinin, hazırladığı sunumu sınıfta paylaşması sağlanır. Sunumda öğrencilerin; hangi problemi neden ele aldığını, problemi çözmek için nasıl bir yöntem izlediğini, çözüm önerilerinin neler olduğunu açıklamaları beklenir **(SDB3.3, SDB2.1)**. Hazırlanan sunumlar; içeriğin doğruluğu ve güvenilirliği, problem çözme sürecinin yansıtılması vb. ölçütler doğrultusunda hazırlanmış analitik dereceli puanlama anahtarıyla değerlendirilebilir.

DE.2.4.3

Öğrencilere belirsizlik varken karar verme sürecinin yürütülmesi gereken örnek durumlar sunulur. Öğrencilerin gruplara ayrılarak bu örnek durumlardan birini seçmeleri ve karar verme sürecini yürütmeleri sağlanır **(SDB2.2, SDB3.1)**. Grupların hangi amaçla karar verdiklerini belirlemeleri istenir. Bu amacı belirlerken öğrencilerin grup içerisinde görüş alışverişi yapmaları beklenir **(SDB2.1)**. Ardından grupların karara ilişkin bilgi toplaması istenir **(OB1)**. Bu süreçte sorgulayıcı ve araştırmacı kimliklerini kullanmaları, görev bilincine sahip olmaları konusunda öğrenciler yönlendirilir **(SDB2.1, D3.3, D16.3)**. Öğrencilerin beyin fırtınası yaparak karara ilişkin alternatif seçenekler oluşturmaları sağlanır. Karşılaştırma tablosu aracılığıyla alternatif seçeneklerin olumlu olumsuz yönlerini karşılaştırmaları istenir **(KB2.7, E3.1)**. Tablodaki seçeneklerin sınırlılıklarını ve fırsat maliyetini göz önünde bulundurarak en uygun kararı vermeleri beklenir. Gruplar, verdikleri kararın amaca yönelik doğru ve etkili bir karar olup olmadığını değerlendirdikleri bir yansıtma yazısı yazar ya da afiş hazırlar **(SDB1.3, OB4)**. Süreç, grup değerlendirme formu veya kontrol listesi ile değerlendirilir. Ünite sonunda işlenen konularla ilgili Türk-İslam düşünürlerinin eserlerinden örnek metinler verilerek öğrenciler düşünmeye yönlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden kendiliğinden hareket edebilen bir araba tasarımları istenebilir. Bunun için öğrencilerden sınıfa pet şişe, karton bardak, koli bandı, balon, pipet vb. malzemeleri getirmeleri istenebilir. Performans görevi; dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, ürün değerlendirme formu veya kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrencilere son zamanlarda verdikleri önemli bir kararı düşünmeleri ve geriye dönük olarak hangi sorun için hangi seçenekleri üreterek bu karara vardıklarını açıklamaları istenebilir.

Destekleme

Öğrencilerden günlük yaşamda karşılaştıkları bir problemi tespit etmeleri istenebilir. Ardından öğrencilerden yaratıcı düşünceleri, problem çözme basamaklarını kullanmaları ve farklı çözümler üreterek karar vermeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

